

BIBLICKÉ ÚKOLY

3. ČTVRTLETÍ 1985

VÍRA A VYKOUPENÍ

ÚVOD

V úkolech tohoto čtvrtletí se chceme častěji, i když ne výlučně, vracet k textům z listu Galatským a z listu Jakubova. Zvěst těchto listů jednotlivě už jsme v biblických úkolech kdysi studovali, ale nikdy ne v jejich vzájemné souvislosti.

Oba autoři, Pavel i Jakub, se každý vlastním myšlením a vlastní mluvou zabývají tématem víry a vykoupení. Čím lépe se s jejich zdánlivě odlišnými názory seznámíme, tím jasněji nám vyniknou jejich shody.

V listu Galatským Pavel zdůrazňuje, že člověk je spasen z milosti Boží skrze víru v Ježíše Krista; důraz přitom spočívá na ospravedlnění z víry. Jakub této pravdě nijak neprotiřečí, jen zdůrazňuje, že vykoupené děti Boží konají dobré skutky.

V listě Galatským našel Luther učení o ospravedlnění z víry, které mu ukázalo cestu, jak se zbavit pocitu osobní viny a stalo se mu zdrojem útěchy a radosti v křesťanském životě, jakož i hlavním důvodem jeho odluky od Říma. Luther řekl: „List Galatským... je můj list. S ním jsem zasnouben.“ Svou úctu k listu Galatským srovnával s láskou ke své ženě Kateřině. O poselství tohoto listu opíral zvěst o jistotě spasení.

Jako Pavel v tomto listě přinesl zákonicky smýšlejší-
cím Galatským potřebné poselství, tak zvěstoval Jakub
potřebné slovo těm křesťanům, kteří se vychvalovali
svou křesťanskou vírou v domnění, že konají skutky
spravedlnosti. Čím hlouběji se s poselstvím obou těchto
listů seznámíme, tím jasněji nám vynikne soulad, kte-
rý navzdory staletým protikladným názorům o vykou-
pení — z jedné strany skrze víru, z druhé strany skrze
skutky — přece existuje.

VYKOUPENÍ JE OD PÁNA

Zákl. verš: Gal 2,16; Jak 2,20

Boží spásné jednání je jediným možným řešením na odstranění hříchu. V tom je zahrnuto jednak naše přijetí u Boha na základě odpuštění hříchů, jednak obnova Božího obrazu na základě osvobození z moci hříchu.

Když Pavel a Jakub píšou o spasení s odlišným akcentem a výrazivem, možno říci, že jde jen o dvě strany jedné mince. Členové sborů, kterým Pavel a Jakub adresovali své listy, byli odlišně vychováni a měli odlišné těžkosti. Zatímco apoštol Pavel vyzdvihuje zvláště víru chápající se Ježíšem nabízeného vykoupení, Jakub zdůrazňuje pravost záchranné víry, která se musí osvědčit skutky.

V dnešním úkolu budeme kromě toho uvažovat o třech lidech, kteří byli „přirození Židé, ne hříšní z pohanů“ (Gal 2,15), a uvidíme jejich odpověď na Bohem nabízenou spásu.

Uveďme v této souvislosti slova E. G. Whiteové. „Kdo se snaží přijít do nebe zachováváním přikázání z vlastních sil, pokouší se o nemožné. Člověk sice bez poslušnosti nemůže být zachráněn, ale žádný skutek by neměl dělat jen vlastní silou. O to více by v něm měl působit Kristus chtění i skutečné činění podle dobře libé vůle Boží. Kdyby někdo mohl vlastním úsilím získat spásu, potom by v něm bylo něco, čím by se mohl chlubit... Cokoliv člověk může bez Krista vykonat, všechno je poskvrněno sobectvím a hříchem; co je však vykonáno skrze důvěru v Boha, to Bůh přijímá.“

1. Bůh jde za námi

V čem viděl Pán Ježíš své poslání na zemi? Mat 13, 11

Ježíš je zachráncem těch hynoucích, kteří poznali svůj hříšný stav a přijali pomoc. Hřích znamená od-

loučení od Boha a porušení jeho vůle. Když Písmo mluví, že „odplatou za hřích je smrt“ (Řím 6,23), pak je to výrok absolutně a pro všechny platný. Na tom se nedá nic měnit. Jak důležité je tedy, že dobrý Páťtřr nás hledá a zachraňuje!

Jaký význam má Ježíšovo utrpení a jeho smrt? Žid 2,9

Tím, že Ježíš zemřel na golgotském kříži, zachránil lidstvo před druhou, věčnou smrtí. Tímto činem se navždy stal jedním z nás. Chtěl nás přivést k Bohu, abychom mohli být jedno s ním. Jeho smrt se tak stala jedinečným projevem Boží lásky k nám lidem.

Jakou úlohu má víra ve spásném plánu Božím a jakou dalekosáhlou působnost má Ježíšovo vtělení? Jan 3,16; Řím 5,18

Všichni lidé obdrželi nabídku daru života na základě Kristovy spravedlnosti. Opuštění hříchů a věčný život nikdo nedostane automaticky. Každý musí nabídku milosti přijmout sám.

2. Nový život v Kristu

O čem svědčí okolnosti, za kterých se udál Ježíšův rozhovor s Nikodémem, jakož i začátek tohoto rozhovoru? Jan 3,1–3

Kdyby si někdo spásu mohl zasloužit na základě svého postavení a vlastní vážnosti, pak by Nikodém aťřil mezi první kandidáty. Tomuto vlivnému učiteli jevil Ježíš znepokojující pravdu, že se musí znovuzrodit. Jaký div, že Nikodém na to reagoval nechápavě a uraženě (Jan 3,4). Na základě svého izraelského původu věřil, že v království Božím má zabezpečené místo, a nedovedl postřehnout, proč by ještě potřeboval obrácení. Farizejská pýcha zápasila v něm s upřímnou touhou duše hledající pravdu.

Jak Pán Ježíš názorně vyjádřil to, co chtěl Nikodémovi objasnit? Jan 3,5–8.14–17

Teprve když Nikodém viděl Ježíše vyvýšeného na golgotském kříži, uvědomil si temnotu, v jaké on i celý izraelský lid po celé generace žil. Ani oběti, ani bohoslužby, ani zákony neměly záchrannou moc. Mohly sice poukázat na hřích a znázornit spásu, ale nemohly

zprostředkovat spasitelné zásluhy. Zachránit mohl a může jedině Beránek Boží (Jan 1,29).

3. Milovaný, a přece ztracený

Co přivedlo bohatého mládence k Ježíši? Mat 19,16. 17,20

Otázka bohatého mládence naznačuje způsob myšlení jeho současníků. Dodržování Bohem přikázaného pořádku bylo pro Izraelity základem přijetí u Boha. Z další otázky tohoto mladíka (v. 20) vyplývá, že ho židovský systém spravedlnosti skrze dobré skutky nemohl uspokojit. Na tomto základě mu mohl Ježíš vysvětlit nebeské pravdy.

Proč se tento mladík po rozhovoru s Ježíšem rozhodl negativně? Mar 10,21–22

Spasitel, dívaje se na tohoto mladíka, zkoumal jeho život a charakter. Miloval ho a srdečně si přál darovat mu pokoj, milost a radost, které by rozhodujícím způsobem pozměnily jeho povahu. Spasitel si cení upřímná slova mladého muže: „Mistře, toto všechno jsem zachovával od své mladosti.“ Ježíš mu všal chtěl dát takovou vnímavost, která by mu dovolila poznat nutnost odevzdání srdce a křesťanské dobroty. Rád by byl v něm viděl pokorné, kající srdce, jež si uvědomuje vrcholnou, Bohem darovanou lásku a jehož nedostatky může nahradit dokonalost Kristova.

4. Upřímný a kající zároveň

V čem se projevila Danielova pokora srdce? Dan 9,3–5; viz Dan 9,6–19

Jedním z nejvěrnějších a nejznámějších služebníků Božích ve staré smlouvě byl Daniel. Spolu s ostatními mladými Izraelity byl odveden do Babylóna, kde měl dostat zvláštní výchovu a vzdělání, aby mohl sloužit mocnému králi Nabuchodonozorovi (Dan 1,4). Daniel byl zřejmě nejbystřejším mladíkem ze čtyř spřátelených židovských zajatců. Všichni čtyři mládenci vykazovali velké studijní úspěchy, ale Daniel kromě toho rozuměl i viděním a snům (v. 17). Toto vzbudilo pozornost nejen Nabuchodonozora, ale brzy i jeho vnuka Balsazara (Dan 2,24–49: 5,11–12).

Když Médové porazili Babylón, také Darius poznal Danielovy schopnosti a chtěl ho udělat svým zplnomocněncem (Dan 6, 3—4). Na královském dvoře však vznikly ze závidosti různé intriky, takže se Daniel dostal do jámy lvů (Dan 6,4 nn). Boží sluha byl však zázračně zachráněn a dostal potvrzení, že je Bohem milován (Dan 9,23; 10,11).

Jak máme hodnotit Danielovo poznání a jeho modlitební zkušenost, když pomyslíme, jak vysoce si ho Bůh a lidé cenili? Dan 9,20,23

Jak velkou poctu projevil Danielovi nebeský majestát! Potěšuje svého chvějícího se služebníka a ujišťuje ho, že jeho modlitba byla v nebi vyslyšena. Jako odpověď na vroucí prosbu přišel anděl Gabriel, aby ovlivnil srdce perského krále. Vládce odolával působení Božího Ducha tři týdny, zatímco se Daniel postil a modlil. Danielova modlitba byla vyslyšena, když přišel archanděl Gabriel (Michael /Dan 10,13/), aby srdce tvrdošíjného krále usměrnil k určitému rozhodnutí. Daniel byl oddaným služebníkem Nejvyššího. Jeho dlouhý život byl pln šlechetných skutků ve službě svému Pánu. Jeho čistota charakteru a neochvějící věrnost souvisejí s jeho pokorou srdce a zkroušeností před Bohem.

. Přijati jsme, jak sami přijímáme

Co nás učí Kristovo podobenství o královské svatbě o našem přijetí u Boha? Mat 22,8—10

Nikdo si nemůže na základě svých mravních nebo charakterových kvalit dělat nárok na spásu a přijetí do nebeské rodiny. Svatebčanů z našeho textu se nikdo neptal na jejich charakter. Pozváním na svatbu byli obzvláště poctěni. Král sám ve své velkorysosti dal připravit „roucho“, které pokládal za nejdůstojnější. Svatební roucho představuje charakter, který musí mít každý, kdo přichází jako host na nebeskou hostinu.

Jaké zkušenosti zažijí ti, kteří Boží zaslíbení o vykoupení berou vážně? Gal 5,24—25

Když Pavel píše o tom, že věřící v Krista je novým stvořením (2 Kor 5,17), že je veden Duchem svatým

a „chodí v Duchu“, potvrzuje tím, co Ježíš pověděl o znovuzrozeném křesťanu (Jan 3,3--7). Jen Bůh může lidem darovat nový život. Takový život je a zůstává darem Božím. Bůh ve své dobrotě nám dává nejen dar spasení, ale i moc věrně mu sloužit.

Když se odevzdáme Kristu, potom smýšlíme a cítíme jako On a On sám žije v nás. Potom jsme skutečně přioděni rouchem spravedlnosti a když na nás Pán hledí, nevidí již zástěru z fíkového listí ani odpornou nahotu hříchu, ale své vlastní roucho spravedlnosti, tj. dokonalou poslušnost jeho přikázání.

6. Souhrn

Žádný přestupník zákona Božího nemůže uniknout trestu. Jedinou nadějí na vysvobození hříšníka je Boží milosrdenství.

Nikodém, bohatý mládenec a Daniel, o kterých jsme v tomto úkolu mluvili, byli ve své době a společnosti dobří a spravedliví. Všichni byli „přirození Židé, a ne hříšníci z pohanů“. Každý z nich se však k Boží výzvě zachoval jinak. Bohatý mládenec se neodevzdal Bohu, aby se bezvýhradně spolehl na jeho spásu. O Nikodémovi víme, že se po počátečním váhání stal Ježíšovým následovníkem a navzdory výsměchu a protivenství zůstal Ježíši věren. Daniel od dětství důvěřoval Bohu, spoléhal na jeho pomoc a žil v modlitebně úzkém vztahu s ním. Tyto zásady si zachoval i za nejtěžších podmínek v cizím, nepřátelském prostředí.

Navzdory všem dobrým vlastnostem těchto tří vzpomnutých osobností všichni byli od přirozenosti hříšníci. Daniel a Nikodém poznali svou potřebu a přijali Boží milost v daru spasení. Bohatý mládenec naproti tomu odešel smutný z jediné cesty, která vedla k životu.

VÍRA A VYKOUPENÍ

Zákl. verš: Žid 11,6

Pro naše studium listu Galatským a listu Jakubova je důležité vědět, že slovo víra má vícery význam i v náboženské terminologii. Pro mnohé je víra jen jakýmsi rozumovým souhlasem s určitými věroučnými výroky. Pro jiné je víra rovnocenná s důvěrou k určité osobě. E. G. Whiteová píše: „Víru v Ježíše Krista možno stručně objasnit takto: je to vnitřní stav, při kterém se celý člověk vydává moci Ježíše Krista. Tím je spojen s Kristem a Kristus přebývá v něm jako nejvyšší autorita... Věřící má jistotu, že je obmyt krví Ježíšovou, přioděn jeho spravedlností a že je v jeho očích drahý.“

V obou uvedených listech se pojem víry často vyskytuje. Pavel se nesnaží v listě Galatským objasňovat význam víry. Říká však, že víra „je činná skrze lásku“ (Gal 5,6), potom poukazuje, jak láska mění charakter (Gal 5,22–23). Pavel i Jakub ukazují na příkladech z dějin Izraele, jak se pravá víra projevuje. Z obou listů jasně vyplývá, že je nutné věřit v určitou osobu. Spásná víra musí být zaměřena na Ježíšovy zásluhy, protože jen skrze něho Bůh přijímá věřícího. Abychom lépe postihli biblický význam víry, zaměříme se na některé biblické osobnosti, jejichž víra se projevila různým způsobem. Všimněme si přitom, jak jejich víra vedla k činům.

1. Poslušnost z víry

Proč mohl Pán Bůh Abrahama ospravedlnit? 1 Moj 15,6; Žid 11,8–10; viz 1 Moj 12,1–4

Abrahamova neochvějná víra patří k nejvýraznějším svědectvím víry v celém Písmu. Jemu byla víra „podstatou toho, čeho se nadějeme, a důvodem toho, co nevidíme“ (Žid 11,1). Bez nejmenší vnější jistoty spolehl na Boží zaslíbení, odešel z domova, příbuzen-

stva a vlasti, vyšel a nevěděl, kam ho Bůh povede. „Vírou se usadil v zemi zaslíbené jako v cizí a přebýval ve stanech s Izákem a Jákobem, spoludědici téhož zaslíbení“ (Žid 11,9). Nebyla to lehká zkouška, kterou Bůh vložil na Abrahama, žádná malá oběť, kterou od něho žádal.

V souvislosti s Božím zaslíbením, že dostane dědice, rostla Abrahamova víra od důvěry v Boha až po jistotu spasení. Je známo, jak se Abraham se Sárrou snažili tento problém rozřešit. Bůh však zaslíbil Abrahamovi a Sáře syna a Pán ho vedl k tomu, aby bezpodmínečně věřil. Tuto neochvějnou důvěru, spojenou s podřízením vlastní vůle, počítal mu Bůh za spravedlnost.

Jak vedl Bůh otce víry k hlubšímu pochopení plánu vykoupení? 1 Moj 22,1–18

Pravděpodobně nikdo z lidí nepocítil tak jako Abraham, jakou oběť Bůh přinesl, když na svět poslal svého Syna. Najděme si čas a porovnejme podobnosti.

2. Ochrana v utrpení

O čem svědčilo Jobovo jednání v dobrých i zlých časech? Job 1,1.5.20–22

Pisatel Jobovy knihy mluví velmi pochvalně o charakteru tohoto bohatého muže. Dříve než na Joba dopadly těžké životní zkoušky, byl v úctě u všech svých známých (Job 29,7–11.21–25). Postupně však přišel o majetek a zdraví. Když zchudl a trpěl odpornou chorobou, odvrátili se od něho skoro všichni přátelé a známí. Jeho žena ani jednou neprojevila s ním soucit. Radila mu: „Zlořeč Bohu a umři!“ (Job 2,9).

Jak vysvětlovali Jobovi „přátelé“ jeho těžkou situaci? Job 8,3–6; 34,10–11

Jobovi „přátelé“ smýšleli stejně jako většina lidí tehdejší doby, že totiž choroba a osobní neštěstí jsou každopádně přímým následkem hříchu. Job naproti tomu ukazoval, že se necítí být takovým viníkem, aby mu měl být dán jako trest tak hrozný úděl. Ve vědomí Boží všemohoucnosti a své závislosti na Bohu chtěl se zodpovídat Všemohoucímu. Jobovy odpovědi na řeči jeho přátel a jeho modlitby svědčí o stále rostoucím

duchovním poznání až po kap. 42,1–6, kde Job kajčně uznává Boží velikost a bezvýhradně se Bohu odevzdává.

3. Vytrvalost ve víře

Čím byla určována víra Mojžíšova? Žid 11,24–27

Boží zjevení, které Abraham, Izák a Jákob dostali, upadlo v čase egyptského otroctví v zapomenutí. To se projevilo (a ne naposled) v kritických letech, které následovaly po vyjití lidu z lidu z Egypta. Zjevení, která dostal Mojžíš, jsou pravděpodobně nejvýznamnějšími zjeveními Boží osobnosti, jaké kdy člověk dostal. Víra v Boha jej však vedla k tomu, že v zájmu vysvobození Božího lidu byl ochoten zřici se všeho. Jeho život dokazuje, že Boží milost působila den co den. (2 Moj 32,32; 33,9–23)

Které pozitivní hledisko z Mojžíšova života je pochvalně vystihnuto při porovnání s Kristem? Žid 3, 5–6; 4 Moj 12,3.7–8

Mojžíš byl Božím zplnomocněncem v počátečních dějinách Izraele. Zázračným vysvobozením zotročeného národa z područí tehdejší velmoci zjevil Bůh svou milost a moc. Zavedením obětního systému ve svatostánku vstúpil svému lidu, že bez prolití krve není odpuštění hříchů. Z vrchu Sinai oznámil Bůh deset přikázání, která byla na kamenných deskách vložena pod slitovnici truhly smlouvy. Tímto názorným způsobem Bůh spojil spravedlnost a milost (Žid 11,27–29; 9,19–22).

4. Přijetí Boží rady

Jak reagoval kněz Zachariáš, když mu anděl oznámil, že jeho manželka Alžběta mu ve stáří porodí syna? Luk 1,13.18

Zachariášova odpověď na andělovo oznámení svědčí o tom, že pochyboval o vyslyšení jejich společných modliteb. Z lidského hlediska zdálo se totiž nemožným, že by po tak dlouhém manželství mohli ještě dostat dítě. Pravděpodobně mu především šlo o to, aby na

základě nějakého dodatečného znamení zvládl vlastní pochybnost a nabyt tak současně jistoty, že se předpověď splní. I když z dějin svého lidu věděl, že Abraham a Sára dostali syna ve vysokém věku, znepokojovaly ho pochybnosti, zda se něco podobného může opakovat i v jejich stáří. Pochyboval, zda je „spravedlivý před Bohem“ (Luk 1,6). Pochybnost ničí spasitelnou víru.

V čem se liší Mariina odpověď od odpovědi kněze Zachariáše? Luk 1,31.34.37–38

„Jsem služebnice Páně, staň se mi dle slova tvého!“ (v. 38). Jaký to protiklad mezi Mariinou dětinskou důvěrou v Boha a pochybností Zachariášovou! Z lidského hlediska Marie měla lepší důvod pochybovat o andělových slovech, když ještě nebyla vdaná, jak sama praví. Navzdory tomu důvěřovala Bohu, kterému patřila. Smyslem jejího života bylo sloužit Bohu, tzn. věřit a poslouchat.

5. Pevné přidržení se Boha

**Jaké těžké zkoušky víry vystavil Ježíš jistou pohan-
skou ženu? Mat 15,21–24**

V této kapitole čteme o matce, která vyhledala Ježíše a prosila ho, aby uzdravil její dceru. Zrvu jako by její prosbu, ba ani ji samu nebral na vědomí. Svým jednáním chtěl poučit své učedníky. Vědomě se od ženy odvrátil, jak by to byli zbožní Židé nepochybně udělali a jak mu to radili i jeho učedníci. Ježíš však nemohl schválit krajní samospravedlnost, kterou Židé vůči pohanům pocítovali.

**Proč byla tato pohanská žena odhodlána odnovit
přátelsky i po tom, když jí Ježíš podle způsobu fari-
zeů tvrdě odmítl? Mat 15,26–27**

Žena byla přesvědčena, že Ježíš jí může pomoci. Proto se nedala jeho zdánlivým odmítnutím odradit. Zachovala si neochvějnou důvěru k tomu, jehož výraz tváře a tón hlasu byl v rozporu s jeho slovy. Ve zdánlivě odmítavé odpovědi Ježíšově postřehla jeho soucit, který nikdy nemohl skrýt. Její víra a vytrvalost jsou nanejvýš příkladné.

6. Souhrn

Z pěti částí našeho úkolu jsme mohli poznat více stránek pravé víry. Abrahamova víra brala Boha za slovo. Tento muž Boží se odvážil pro Boha něco konat, proto dostal „názorné poučení“ o tom, co znamená vykoupení. Proto se stal otcem „všech věřících“ (Řím 4,11).

Jobova víra byla podrobena té nejpřísnější zkoušce. Zatímco Abraham zůstal do smrti mužem bohatým a váženým, Job přišel náhle o bohatství i úctu, ba i o zdraví. Job sice dělal Boha zodpovědným za své utrpení, avšak navzdory tomu dětinsky Bohu důvěřoval. Nakonec dospěl ve svém hledání a ve svých otázkách k takovému bodu, kdy byl podoben Ježíši volajícímu: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?“ (Mat 27,46). Tam, kde Abraham „v naději proti naději uvěřil“ (Řím 4, 18) a kde se Ježíš v umírání důvěryplně odevzdal svému nebeskému Otci (Luk 23,46), Job neochvějně věřil, že jednoho dne bude ospravedlněn (Job 13,15–16). Svou důvěrou v Boha přesvědčil okolí, že Bůh ho neopustil. Taková je spásná víra.

Mojžíš se pro svou víru zřekl moci a pozemské slávy a svůj život spojil s národem otroků. Když se světil Všemohoucím, mohl Bůh skrze něho vykonat velké věci a zjevit mu svůj spásný plán. Dětinsky důvěřivě uvěřila Marie slovu Páně, které se týkalo té nejosobnější oblasti. Kanánská žena neochvějně důvěřovala, že Ježíš, který se k ní zachoval odmítavě, jí nakonec chce pomoci.

Z uvedených příkladů vyplývá celé bohatství spásné víry. Takto věřit znamená důvěřovat Bohu v plné jistotě, že nás miluje.

3. úkol – 20. července 1985

DVA LISTY A JEJICH PISATELÉ

Zákl. verš: 2 Tim 3,16–17

Římská provincie Galácie v Malé Asii byla v době apoštola Pavla poměrně rozsáhlým územím. Kromě

vlastního území Galácie patřily k ní ještě Lykaonie, Pisidie a Frýgie. Tato velká Galácie se rozprostírala od dlouhého pobřeží Středozemního moře až po pobřeží Černého moře.

Dodnes není jasné, zda apoštol Pavel svůj list křesťanským věřícím poslal do jižní části Galácie, kde založil sbory za své první misijní cesty (mj. Antiochie Pisidická, Ikonie, Lystra, Derben), anebo křesťanům v severní oblasti. Důležitější než poznat přesný okruh adresátů je poselství listu Galatským.

Galatské sbory přijaly křesťanskou zvěst od Pavla a ta jim měla nezfalšovaná též zůstat. Tomu však chtěli zabránit falešní bratři, totiž ti farizejsky smýšlející židokřesťané, kteří v Antiochii Syrské a v Jeruzalémě tvrdili, že křesťané z pohanů nemohou být spaseni bez obřízky a bez zachovávání všech mojíšovských příkazů. Jejich nepřátelství se zaměřilo proti Pavlovi, ve kterém viděli tupitele zákona a zrádce Izraele. Zde tedy spočívá důvod obhajoby křesťanských sborů z pohanstva, obsažený v listě Galatským.

O pozadí listu Jakubova máme málo co říci. Pisatel ho adresoval „dvanácti kmenům v diaspoře“. Toto označení vyjevuje celek Izraele. Avšak v listě se apoštol obrací jen na ty z dvanácti kmenů, kteří se obrátili k Ježíši a jsou členy církve (Jak 1,18). Autorem tohoto listu byl nejpravděpodobněji Jakub, bratr Pán, který byl v Jeruzalémě všeobecně znám jako vedoucí církevního sboru.

1. Prvá cesta do jižní Galácie

Co vedlo Pavla a Barnabáše na jejich misijní cestě, že vyhledávali vždy nová města? Sk 13,48–51; 14,1–2. 5–7

Když Pavel a Barnabáš v Antiochii Pisidské zvěstovali Židům evangelium a narazili na odpor, prosili je kromě „bohabojných proselytů“ i mnozí pohané, „aby jim i na druhou sobotu mluvili o těchto věcech“ (Sk 13,42). Když se však mezi Židy roznítil vážný odpor, řídili se misijní radou, kterou dal Ježíš učedníkům. Když je nepřijali na jednom místě, měli jít do jiného města (Mar 6,11).

Avšak i v jiných městech této oblasti zažili příkoří a hrozila jim smrt. Neposvěcení lidé jsou vrtošiví. Výkřiky „hosanna“ se za časů Ježíšových změnily brzy na výkřiky „ukřižuj ho!“ Pronásledování však nemohlo zvěstovatelům evangelia zabránit, aby obyvatelům těchto měst později nesloužili.

Na co se soustředila misijní služba apoštola Pavla a Barnabáše v Galácii? Sk 14,21–23

2. Přípravy na novou návštěvu v jižní Galácii

Jak ovlivnilo rozhodnutí apoštolského koncilu další šíření a upevňování evangelijního poselství? Sk 15,5. 10–12.19–20.30–31

Pravověrní Židé v prvokřesťanských sborech a jiní stoupenci obřízky zastávali stanovisko, že do jednoho sboru nepatří neobřezaní, nečistí pohané vedle obřezaných, zákonu věrných Izraelitů. Petr řekl: Bůh dnes už nedělá žádný rozdíl mezi jedněmi a druhými. Kdo toto rozlišování znovu zavádí, bojuje proti samému Bohu.

Co čteme o Pavlových spolupracovnících na jeho druhé misijní cestě, která ho vedla především do Galacie? Sk 15,40; 16,1–3

Pavel oponoval Barnabášově přimluvě, aby Jan Marek dostal novou příležitost k misijní spolupráci. Tato dálost svědčí o tom, že i dobří křesťané mohou mít na jednu věc vzájemně protikladné názory. V tomto případě bylo pro oba lepší, aby se dočasně rozešli. Pavel se v podstatě ztotožňoval s názorem, že by se mladým lidem mělo důvěřovat. Sám si vybral Sílu, který mu měl při zvěstování evangelia pomáhat (Sk 15,36–40). Síla měl zřejmě římské občanství jako Pavel. Nazýval se též Silvanus a patřil k vedoucím představitelům jeruzalémského církevního sboru (Sk 15,22,32). Spolu s ostatními vlivnými bratry přenášel výsledky „apoštolského koncilu“ do sboru v Antiochii. Síla zůstal v Antiochii a sloužil tamějšímu sboru (v. 34). Brzy si ho Pavel vybral za svého průvodce na druhé misijní cestě.

Dalším mladým spolupracovníkem byl Timoteus, syn řeckého otce a židovské matky. Po Timoteově obrácení

ke Kristu ho Pavel obřezal. Nechtěl, aby nesplnění tohoto příkazu mojžíšovského zákona bránilo volné zvěsti evangelia mezi jeho židovskými soukmenovci. Proto se snažil, nakolik mu to jen jeho víra dovoľovala, každý předsudek odstranit.

3. Cesta do severní Galácie

Na jaké překážky narazilo až dosud požehnané zvěstování v severní Galácii? Sk 16,4–8

Jen co Pavel a Síla opětovně navštívili církevní sbory v jižní Galácii a oznámili jim rozhodnutí apoštolského koncilu, odešli na sever. Tam však zvěstovanou službu nemohli konat tak, jak byli zvyklí. Duch svatý jim to nedovolil. Zarmoucení se tedy vrátili severní částí Malé Asie k pobřeží. Z toho však vyplývá, že v severní Galácii byli a zvěstovali tam evangelium.

Jaký postoj zaujal Pavel, když mu Boží prozřetelnost zkrížila plány? Sk 16,9–10

Pavel měl zdravý vnitřní postoj. Nermoutil se nad tím, že mu Duch svatý zabránil jít do „Asie“ a do Bitýnie kázat evangelium. Bezodkladně se odebral na západ. Z nočního vidění v Troadě usoudil, že ho Bůh chce poslat do Makedonie, aby i tamější lidé uslyšeli evangelium. V tomto ohledu se často osvědčil tento poznatek: zavírá-li Bůh jedny dveře, otvírá vzápětí druhé, my se žel často rmoutíme nad jedněmi zavřenými dveřmi a nepozorujeme, že mezitím se otevřely dveře jiné.

S jakým záměrem navštívil Pavel na začátku své třetí misijní cesty galatská města, ve kterých už předtím byl? Sk 18,23

4. List Galatským

Co naznačuje, že list Galatským napsal apoštol celkem anebo částečně sám? Gal 6,11

V listě Galatským se zrcadlí Pavlovo myšlení právě tak jasně jako v listě Římanům. Mnozí se domnívají na základě Gal 6,11, že Pavel buď napsal celý list sám, nebo aspoň konec tohoto listu pochází z jeho pera, když první část někomu diktoval. Pavel totiž nejednou myšlenky svých listů nadiktoval a potom je svým pod-

pisem zprávoval. Z uvedeného textu mnozí vyvozují, že v souvislosti s Gal 4,15 apoštol trpěl nějakou oční chorobou.

Kdy mohl apoštol Pavel napsat list Galatským vzhledem na apoštolské shromáždění v Jeruzalémě? Gal 2, 1–10; viz Sk 15

List Galatským mohl být napsán jen po událostech zaznamenaných v Gal 2,1–14. Když bereme v úvahu jeruzalémské shromáždění apoštolů vylíčené ve Sk 15, list musel být každopádně napsán po skončení první misijní cesty. Pravděpodobně ho Pavel napsal na své druhé misijní cestě – případně za pobytu v Aténách (Sk 17,15–16) – když se dozvěděl o odpadnutí v Galácii.

List je magnou chartou křesťanské víry, která zvrhuje jako neoprávněné všechny ty autority a instituce, mravy i zákony, které brání přímému přístupu jednotlivce k Bohu. Má-li být hříšník zachráněn, musí dostat dar spasení. Tuto základní myšlenku chtěl apoštol věřícím v Galácii položit na srdce. Svůj list uzavírá poukazem na to, že každý, kdo je ospravedlněn víry a osobně přijal Boží spasení, přináší k Boží slávě ovoce Ducha.

5. Pisatel listu Jakubova

Jaké údaje uvádí pisatel Jakubova listu o sobě? Jak 1,1

Autor Jakubova listu nemluví o sobě nic více, než co je možno poznat z prvního verše. Jméno Jakub bylo mezi Židy velmi užívané, tak tomu bylo i mezi prvními křesťany. Z nepatrných údajů přec jen vyplývá, že současníci zřejmě věděli, kdo pisatelem listu je. Od počátku ho pokládali za Jakuba, bratra Páně, známého představitele jeruzalémského církevního sboru a prvotního křesťanstva ze Židů (Gal 1,19; 2,9,12).

Jak smýšlela o Ježíši a jeho působení jeho vlastní rodina? Jan 7,3–5; Mar 3,21

V Mar 6,3 (i Mat 13,55) je Ježíš označen za syna Marie a vzpomínání jsou jeho bratři; Jakub, Josef, Juda a Šimon. Jestliže Jakub ve všech textech bývá uváděn na prvním místě, jistě byl nejstarším ze čtyř. Všich-

ni Ježíšovi bratři se stavěli k Ježíšovu působení skepticky, částečně odmítavě, ba občas ho pokládali za „pominutého smysly“. Písmo nemluví o tom, kdy Ježíšovi bratři přestali Ježíši nedůvěřovat a odmítat ho a kdy se stali jeho věřícími stoupenci. V prvních verších Skutků apoštolských však čteme, že matka a bratři Ježíšovi patřili k malé skupině věřících (Sk 1,14). A Pavel jmenuje Jakuba mezi těmi, kteří viděli zmrtvýchvstalého Pána (1 Kor 15,7). I když v Písmu nenacházíme žádné vysvětlení, jak a kdy se Jakub stal vedoucím jeruzalémského sboru, muselo to být už tehdy, kdy anděl vysvobodil Petra z vězení (Sk 12,17). Pavel se setkal s Petrem, Janem a Jakubem, když přišel po svém obrácení poprvé do Jeruzaléma (Gal 1,19). Jakub, který podle 1 Kor 9,5 byl ženatý, předsedal apoštolskému shromáždění v Jeruzalémě (Sk 15,13–21). Když Pavel o několik roků později, na konci své třetí misijní cesty přišel do Jeruzaléma s peněžitými dary shromážděnými v pohanskokřesťanských sborech Řecka a Makedonie, opět se setkal s Jakubem (Sk 21,18–25). E. G. Whiteová ztotožňuje tohoto Jakuba s bratrem Páně. Píše: „Pavel si vážil apoštolů, kteří byli s Kristem, zvláště Jakuba, bratra Páně.“

6. Souhrn

Pavel měl být dle Božího záměru „vyvolenou nádobou“ a měl zvěstovat Boží jméno mezi všemi národy. Po několika letech, které Pavel potřeboval pro vnitřní dozrání, podnítil Duch svatý vedoucí představitele církevních sborů v Antiochii Syrské, aby vyslali Pavla konat dílo, ke kterému ho sám Bůh povolal (Sk 13,2). Zanedlouho potom se s Barnabášem vydal na svou první misijní cestu.

Největší úspěch na této misijní cestě měli v jižní Galácii v městech Antiochie Pisidská, Ikonie, Lystra a Derben. Vytrpěli tu však i mnohá příkoří, jak to předpovídal již Ananiáš. Žádné překážky, ať již tělesné utrpení či odpor Židů a falešných bratří, nemohly Pavla odradit od zvěstování evangelia. Nebojácně podnikal jednu misijní cestu za druhou. Na všech svých cestách, kromě poslední, která ho přivedla jako vězně do Říma, navštívil věřící v Galácii. Oni byli „prvoti-

nou“ jeho práce pro Krista mimo jeho domov v Antiochii Syrské.

Vykladači jsou zajedno v tom, že galatské církevní sbory velkou mírou vznikly z pohanských křesťanů. Putovní křesťané ze Židů zvěštovali jim později učení, které bylo v rozporu s tím, čemu uvěřili na základě apoštolovy zvěsti. Proto jim Pavel roku 53 (nebo 57) poslal svůj list.

Naproti tomu věřící, kterým psal Jakub, byli převážně křesťané ze Židů. Diskuse o víře a skutcích v Jak 2 dává tušit myšlenku, že zvláštní situace, které musel Pavel po apoštolském shromáždění v Jeruzalémě (r. 49 po Kr.) čelit a o které mluví v Řím 4 a Gal 3, byla adresátům Jakubova listu neznámá. V důsledku toho mohl být Jakubův list napsán před apoštolským koncilem v Jeruzalémě, a tedy být prvním listem v nové smlouvě (asi z r. 45 po Kr.). Jiní však docházejí na základě 2. kap. Jakubova listu k závěru, že jde o reakci na „teologii“ apoštola Pavla, a list zařazují do pozdější doby. Tehdy by už i autorita Jakubova byla tak silná, že se jako pisatel listu nemusel nijak zvlášť představovat. Učedník Jakub (bratr Janův) zemřel již r. 44 po Kr. mučednickou smrtí v Jeruzalémě (Sk 12,1–3).

---

4. úkol — 27. července 1985

KŘESŤANSKÁ SVOBODA V LISTĚ GALATSKÝM

Zákl. verš: Gal 5,1

Pavel byl mocný zvěstovatel evangelia. Osobně zakusil milost Boží a mohl zvěstovat evangelium jako „moc Boží ke spasení každému věřícímu“ (Řím 1,16). Evangelium chápal jako osvobození od hříchu a odsouzení, jakož i úplné a nezasloužené přijetí u Ježíše Krista. On sám byl živým důkazem této radostné zvěsti. Když zažil působení evangelia osobně, mohl ho přesvědčivě zvěstovat.

Je-li někdo milostí Boží a mocí Ježíše Krista obrácen, pak chce svým spolubližním svědčit, že Boží milost a moc mohou i je zachránit. Většina těch, kteří v Galácii přijali evangelium, byli předtím pohané. Kdokoliv dar vykoupení přijal, získal touto apoštolovou radostnou zvěstí svobodu v Ježíši Kristu. To platilo pro nově obrácené Židy i pohany. Věřící z pohanů byli zbaveni pocitu viny tím, že zakusili osvobození od pohanských způsobů, zvyklostí a modloslužby. Křesťané ze židovstva byli osvobozeni od břemene záslužnických konaných skutků, tj. od literního plnění židovského zákonického systému. Od tohoto zákonictví může člověka vysvobodit jen milost Ježíše Krista a ospravedlnění skrze víru. V takto získané svobodě se člověk dostává mocí posvěcujícího Ducha svatého do souladu s vůlí Boží.

1. Pavel a radostná zvěst

Čím byl apoštol Pavel po svém obrácení naplněn a úplně proniknut? 1 Tim 1,15–16

Saul se význačným způsobem podílel na výslechu a odsouzení Štěpána. Zřejmé důkazy o tom, že s mučedníkem byl Bůh, vedly Saula k pochybnostem o správnosti boje proti následovníkům Ježíšovým. Událost ho velmi vzrušila. Ve svém znepokojení se obrátil na ty, v jejichž moudrost a úsudek měl naprostou důvěru. Důvody kněží a předních mužů ho nakonec přesvědčily, že Štěpán byl rouhač, že Kristus Štěpánem hlásaný byl podvodník a že ti, kteří zastávají svatý úřad, jsou v právu.

Do jaké míry se po obrácení změnilы pohnutky i cíle pozdějšího apoštola? Gal 6,14; Fil 3,7–9

V této chvíli nebeského osvětlení jednala Saulova mysl s podivuhodnou rychlostí. V Písmu zaznamenaná proroctví se mu najednou objasnila. S horlivostí, s jakou předtím pronásledoval křesťany, zvěstoval nyní spasení skrze Krista.

Proč mohl Pavel na sklonku svého života mít jistotu spasení, i když kdysi byl pronásledovatelem křesťanů? 2 Tim 1,12.13; 4,8

2. Boží evangelium

Z čeho odvozuje Pavel svou autoritu jako kazatel? Gal 1,11–12

Lidmi vymyšlená radostná zvěst bude vždy podléhat proměnám. Ať by už lidské teorie či filozofie byly jakkoliv velkolepé, nemohou nikoho vysvobodit z propasti hříchu.

Pavel dostal evangelium přímým zjevením z nebe, což v něm vyvolalo neochvějnou důvěru a vědomí svobody. I když nebyl přímým Ježíšovým učedníkem jako Petr či Jan a tělesně ho neviděl jako bratr Páně Jakub, přece se i on setkal s Ježíšem. Viděl ho a obraz Ježíšovy tváře mu zůstal navždy hluboko vrytý v paměti.

Co pokládal Pavel za základ svého zvěstování? Gal 1,3–4,8–9

Důležitá část plánu spasení spočívá v tom, že zástupce zemřel za hříšníka, který si zaslouhuje smrt. Jen takto mohou hříšníci získat základ pro věčný život. Podobně se ani před soudem nemůže nikdo obhajovat, protože je hříšníkem, který znehodnotil svůj život. Musí mít někoho, kdo ho před Všemohoucím zastupuje. Pavel představil Galatským Krista jako toho, který viděl zmocnost padlého lidstva a přišel, aby ho vykoupil votem poslušnosti Božímu zákonu a podstoupením trestu za neposlušnost. A ve světle kříže začali mnozí, kteří dosud o pravém Bohu nic nevěděli, chápat velikost Otcovy lásky.

3. Radostné přijetí

Jaký bezprostřední účinek mělo zvěstování evangelia na mnohé Galatské? Gal 4,14

Apoštol Pavel se zřejmě netěšil příliš dobrému zdraví, když přišel poprvé mezi Galatské. O jaké utrpení šlo, nevíme, ale přesto byl přijat ochotně a srdečně.

Na jakém základě byli Galafané svobodnými lidmi v Ježíši a co s ním přijali? Gal 3,1–2; 4,6–7

Pro apoštola to muselo být velmi bolestné vzhledem k předešlému srdečnému přijetí u nich, když nyní slyšel o příklonu Galatských k židovskému zákonictví. Jako evangelista jim zvěstoval Ježíše Krista, toho ukřižovaného, protože v nikom jiném není spásy. Osvo-

bození hříšníků a věčný život pro ně dosáhl Kristus za velkou cenu oběti vlastního života. Galatáné nepřijali vykoupení jen „teoreticky“ a nestali se křesťany pouze podle jména. Opravdově se obrátili ke Kristu a stali se dětmi Božími. Jako takoví dostali Ducha svatého. To všechno se stalo skrze víru.

Co řekl apoštol Pavel o prvních krocích Galatských v křesťanské víře a jaký úsudek vyjádřil o jejich svůdcích? Gal 5,7–10

4. Svoboda v Kristu

Od čeho je závislé chápání pravé svobody? Gal 5,13

V tomto smyslu povzbuzoval Pavel Galatské: „Vy jste k svobodě povoláni, bratři!“

Jak se mohou osvobodit všichni hříchem zotročení lidé? Jan 8,31–32.34.36

Kromě Ježíše se dosud nikomu nepodařilo proniknout do tohoto „vězení“ a hříšníky z něho vysvobodit. O něm bylo již ve staré smlouvě předpovězeno, že přijde a vězňům oznámí propuštění.

5. Trvalá zkušenost

Před čím výslovně varoval apoštol členy církve, když znovu poukázal na příklad obřízky? Gal 5,1–4

Pavel byl plně přesvědčen, že jeho poselství je jediným evangeliem. Galatští křesťané se těšili ze spásné svobody. Mnozí z nich okusili toto osvobození i tělesně, protože předtím byli otroky. Když tehdy nějaký otrok získal svobodu, velmi mu záleželo na tom, aby si ji udržel. Uměl tedy lépe pochopit a lépe ocenit vysvobození z otroctví hříchu, které lidské příkazy nedovedly zaručit.

Jak měli Galatští využít svobodu, která jim byla darována v Kristu? Gal 6,9–10

Pavel se přirozeně obával, že někteří z galatských věřících by mohli v této svobodě zeslábnout, jak se to stává i u dnešních křesťanů. Svoboda přináší zodpovědnost, kterou otrok zpočátku nezná a neumí si ji představit. Svobodný křesťan se musí pod vedením Ducha svatého stále znovu rozhodovat. Rámec získané svobody má vyplňovat dobrými skutky.

6. Souhrn

Galatští křesťané přijali radostně poselství o vykoupení skrze Ježíše Krista, jak jim ho poprvé Pavel zvěštoval. On sám našel spásu v Ježíši, a ne v naplnění zákonických požadavků staré smlouvy. Žil evangelijním poselstvím a jeho život osvědčoval moc evangelia (Gal 1,16).

Galatští křesťané dobře věděli, že Pavel nebral ohledy na překážky, pronásledování a osobní utrpení a že při všech svých misijních cestách zvěštoval evangelium v jistotě, že jeho život je skryt v Kristu. S touto jistotou v srdci mohl čelit všem nebezpečnostem, protože byl zbaven břemene hříchu. V této svobodě zvěštoval Galatským evangelium a oni ho přijali. Viděli v něm zvěstovatele radostného poselství, jakož i naplnění Izaiášových slov: „Jeruzaléme, zvěstovateli radostné zvěsti, hlasitě volej, neboj se!“ (Iz 40,9).

Apoštolovo poselství bylo skutečně dobrou zprávou, neboť říkalo, že Ježíš zemřel za jejich hříchy; všechna provinění minulosti jsou odpuštěna v tom, kterého přijali za svého Spasitele a který jim poslal svatého Ducha. Byla to velká radost pro Pavla, že Galatští přijali Ježíše jako Pána a Spasitele a v tom „dobře běželi“ (Gal 5,7). Nyní upřímně doufal, že si Kristem získanou svobodu zachovají.

5. úkol — 3. srpna 1985

OBŘADY A OBYČEJE

kl. verš: Jan 1,17

Kdo chce rozumět listu Galatským, musí si uvědomit jaké bylo složení prvokřesťanské církve. Především to, byli křesťané ze židovstva, např. Ježíšovi učedníci. I „apoštol pohanů“ Pavel byl Žid. Píše, že Židé první by měli slyšet radostnou zvěst (Řím 1,16): když však většina Židů odmítla křesťanskou víru anebo všemožně proti ní bojovala, přicházeli do církve lidé s původně pohanskými názory, kteří postupně vytvořili většinu v církvi, a to nejčastěji mimo Palestinu.

Nepochybně se první židovští věřící po svém obrácení nevdávali okamžitě svých židovských zvyklostí. I apoštolové se po Ježíšově nanebevstoupení dále zúčastňovali chrámových bohoslužeb (viz Sk 2–5). Když se pod požehnaným vlivem Pavla a jeho spolupracovníků připojilo k církvi mnoho pohanů, brzy vyvstala otázka, zda je správné vyžadovat od nich, aby zachovávali židovské příkazy a ustanovení, dříve než by mohli být pokládáni za pravé křesťany. Jestliže obřizka byla symbolem židovského pořádku, brzy se stala spornou otázkou, zda toto ustanovení musejí dodržovat i křesťané z pohanů.

Základním tématem, o které ve Skutcích apoštolských, jakož i ve většině Pavlových listů jde, je otázka, jak je člověk zachráněn. Může mít spravedlnost ze skutků vůbec nějaké místo v křesťanské víře? A když ne, může být člověk spasen i bez skutků? Je třeba poslušnost pokládat za zákonictví? Mohou být zachráněni křesťané, kteří nedbají na Ježíšův příklad? Tyto otázky neztratily dodnes nic ze své naléhavosti. Kéž bychom při studiu dnešního úkolu pronikli k hlubšímu významu studovaného tématu a pochopili odpověď Božího slova.

1. Abrahamovo znamení víry

Jaký smysl měla obřizka v Abrahamově době? 1 M 17,9–11; Sk 7,8

Obřizku ustanovil sám Bůh. Byla znamením smlouvy, kterou učinil s Abrahamem. V oné době měl Abraham 99 roků a Izmael 13 roků (1 Moj 17,24–27). Tento obřad měl budoucím pokolením mužských potomků stále připomínat smlouvu, kterou Bůh s nimi uzavřel.

V čem spočívá podle Pavla význam obřizky? Řím 4,8–11

Ani akt obřizky, ani naplnění nějakého jiného přikázání, které Bůh dal Izraeli, nemělo samo od sebe spásnou moc. Někdy příliš zdůrazňujeme rozdíl mezi mravními, ceremoniálními, občanskými a jinými požadavky. Tyto směrnice měly jen potud význam ve spásném plánu, pokud byly důsledkem spásného společenství s milosrdným, smluvně věrným Bohem. Sku-

tečnost, že patříme k církvi, nám právě tak málo pomůže ke spasení jako izraelskému lidu obřízka za časů Mojžíše.

2. Význam obřízky

Čím znázornil Bůh, že smysl obřízky v Judstvu ztratil význam? Jer 9,24 – 25

Byl smazán rozdíl mezi národem izraelským a okolními národy. Obřízka, jež byla znamením Abrahamovy osobní víry v Boha, ztratila svůj význam jako znamení pro Boží lid. Ze záležitosti srdce se stala formalita.

Jaký význam má pro nás, odventní věřící, skutečnost, že Židé v Ježíšově době i v dobách dřívějších zachovávali vnější bohoslužebné formy, přestože si jejich duchovní význam již neuvědomovali? Luk 2,21 – 22; viz Fil 3,5; Sk 21,20 – 21

V době Ježíšově byl rabinismus v plném rozkvětu. V důsledku Herodesem zabezpečené politické stability mohli se rabíni intenzivně věnovat náboženským otázkám, protože jen tyto spadaly do jejich kompetence. A právě v tom čase vznikly desetitisíce zákonných vysvětlivek a rozhodnutí, která dodnes jsou zahrnuta v židovské právní vědě. Každý zbožný Izraelita si pokládal za svou životní úlohu svědomitě se jich přidržovat.

Je přirozené, že i otázka obřízky byla pro Židy velmi důležitá. Kdo chtěl dát syna obřezat, musel patřit synagóze. Bylo tedy velkým neštěstím, jestli někdo byl ze synagógy vyloučen (viz Jan 9,22). Judaisté mezi křesťanskými věřícími trvali na tom, že obřízka je potřebná ke spáse, a proto je ji třeba zachovávat i po Ježíšově smrti a zmrtvýchvstání. V jistém smyslu byla obřízka určitým symbolem ostatních ceremonií, které museli Židé zachovávat. Je zřejmé, že požadavek obřízky musel vést k živé výměně názorů.

3. Judaisté

K jaké těžké hádce došlo, když ve většině křesťanských sborů z pohanů v Antiochii Syrské vystupovali jeruzalémští křesťané ze židovstva? Sk 15,1; viz Sk 11,1 – 3

Když Pán Ježíš vyslal své učedníky, neposlal je k pohanům. Kdyby se totiž pohanům zvěstovalo evangelium jako prvním, Židé by měli vůči tomuto poselství hned od začátku předsudky a nebyli by ho přijali. I Pavel chápal věci tak, že nabídka evangelia patřila nejprve Židům. Když ji však Židé odmítli, tím rozhodněji se obrátil k pohanům, což fanatické Židy vedlo k tomu, že apoštola pronásledovali.

Mezi křesťany z pohanů a křesťany ze Židů muselo docházet k těžkým sporům.

Jaké pokusy se dělaly o zachování jednoty v církvi tváří v tvář názorové roztržičnosti? Sk 15,2

Židé obecně a do jisté míry i obrácení Židé v církvi se obávali, že rostoucí počet křesťanů z pohanstva ohrozí jejich národnostní zvláštnosti, kterými se dosud lišili od všech ostatních národů, jestliže se pohanům závazně nepředloží určitá omezení a kultovní předpisy mojžíšovských zákonů. Ve snaze vyhnout se rozkolu v antiochejském církevním sboru v otázce obřizky a všeobecného přijetí židovských obřadů byli do Jeruzaléma vysláni poslové.

4. Apoštolská porada v Jeruzalémě

Co bylo rozhodující záležitostí apoštolské porad v Jeruzalémě? Sk 15,3–6

Poslové z Antiochie v čele s Pavlem a Barnabášer. podali především zprávu, jaké požehnání má misie mezi pohany. Nepochybně se Bůh skrze svého Ducha přiznal ke zvěstování a k obráceným. Kdo by chtěl toto dílo Boží mařit? Tu dochází k obžalobě (v. 4, viz v. 1) ze strany těch, kteří se z farizeů obrátili na křesťanství. Neochotně a jen liknavě uznali, že všechny oběti za hřích poukazovaly na smrt Syna Božího a že v něm všechny předobrazy a symboly našly své naplnění; proto už obřady mojžíšovské bohoslužby nebyly závazné.

Jak charakterizoval Petr židovská náboženská ustanovení ve své řeči před apoštoly a staršími? Sk 15, 7–11

Smysl původních ustanovení, která dal Bůh Mojžíšovi, byl v průběhu staletí rabínskou tradicí natolik

pozměněn, že se stala těžkým a zbytečným břemenem. Ježíš na to poukazoval, když řekl: „Svazují břemena těžká a nesnesitelná, vzkládají je na ramena lidí, ale prstem svým nechtějí jimi ani pohnout!“ (Mat 23,4). Současně musíme mít na zřeteli, že celý bohoslužebný a obětní systém staré smlouvy procházel svým nejtemnějším údobím. Jednotlivé osoby i celé národy dostaly sice významná Boží znamení, avšak židovský náboženský formalismus v pozdějším období staré smlouvy natolik zevšeobecněl, že v době Ježíše a apoštolů byl živý, spásný vztah jednotlivce k Bohu (jenž vycházel z milosti a víry) nahrazen obřadnictvím.

Které myšlenky jsou základem rad, jež apoštolové a starší na základě své porady dali pohanům? Sk 15, 13 – 14. 19 – 20

Rozhodnutí apoštolské porady zřejmě nevyhovovalo přáním judaistů, kteří chtěli, aby se do křesťanského náboženství dostaly židovské zákony a ceremonie. Obrácení pohané se pouze měli vzdát všech zvyklostí, jež byly neslučitelné s křesťanskými zásadami. Apoštolové a starší proto souhlasili s tím, aby byl pohanům poslán list s poučením, že nemají požívat maso obětované modlám, krev, maso zadušených zvířat a že se mají zdržovat od smilstva. Tento list je vyzýval, aby zachovávali příkázání a žili svatým životem. Měli též být ubezpečeni, že ti, kteří jim hlásali, že obřízka je ávazná, neměli k tomu od apoštolů zmocnění.

. Obřízka není nutná

Jaké praktické výsledky vykazovala apoštolská porada, pokud šlo o mladého spolupracovníka Tita? Gal 2,2 – 3

Titus byl mladý Řek (křesťan z pohanstva), který pomáhal Pavlovi zvěstovat evangelium. Jak můžeme vyvodit z veršů 4 a 5, byl na apoštolů činěn nátlak, aby dle možnosti na apoštolské poradě nechali Tita obřezat. Představitelé apoštolské církve však zastávali názor, který tlumočili i Pavel a Barnabáš, aby Titus nebyl nucen k obřízce. Tato skutečnost zůstala pro Pavla účinnou zbraní, pokud šlo o obhajobu čistého evangelia proti útokům judaistů.

Apoštolská rada nenechávala nikoho na pochybách, že ke spáse obřízka nutná není. Avšak z ohledu na židovské křesťany a snad z lásky ke slabým ve víře bylo dovoleno křesťanům ze Židů nejen dále se obřezávat, ale i ponechat jim svobodu v jiných bodech ceremoniálního zákona, dokud se ve svých názorech nepřízpusobí. Nikdo však nemá být nucen k obřízce, aby se mohl stát Ježíšovým následovníkem. Zároveň se však nemá nikomu zabraňovat v obřízce, přeje-li si dát se obřezat.

Jak bylo zabezpečeno, že křesťanské sbory z pohanů se dozvědí o výsledku jeruzalémské porady? Sk 15. 23—27

I když církev v době apoštolské porady v Jeruzalémě byla ještě velmi mladá, byla spravována ve svých teologických a organizačních otázkách velmi obezřetně a informovala sbory, které žádaly odpověď, o výsledku svých usnesení.

6. Souhrn

První členové křesťanského sboru byli Židé. Její mužové byli tedy obřezáni a přidrželi se vcelku ještě ustanovení mojíšiovského zákona.

Brzy se však evangelium o vykoupení skrze víru v Krista dostalo i k pohanům a mnozí radostně přijali spásné poselství. Tím vyvstala otázka, zda každý, kdo se hlásí ke křesťanství, musí zachovávat ceremoniální zákony. Petr přijal Kornelia a jeho rodinu do křesťanského společenství bez toho, že by od nich vyžadoval obřízku. Podobně postupoval i apoštol Pavel na své prvé misijní cestě vůči těm, kteří skrze něho přijali Krista. Zastával názor, že není nutné být nejprve Židem, aby se člověk mohl stát křesťanem. Tím více věřil a učil, že základem evangelia je víra v Ježíše Krista. Tak byly pohanům „otevřeny dveře víry“ (Sk 14,27). Jen vírou může být člověk ospravedlněn (Gal 2,16) a jeho společenství s Bohem udrženo. Judaisté však byli jiného mínění — trvali na tom, že věřící z pohanů se musejí dát obřezat (Sk 15,1).

Výměna názorů o tom začala se v Antiochii a sboru v tomto městě hrozilo rozdělení. Proto se rozhodli Pa-

vel, Barnabáš a jiní vyslanci jít do Jeruzaléma, kde by s apoštoly a staršími urovnali otázky obřizky a zachovávání mojžíšovského zákona.

Apoštolská porada v Jeruzalémě potvrdila skutečnost, že křesťanství překročilo hranice židovství. Staré nádoby se rozbily. Křesťanství si razilo jak v zeměpisném, tak i v národnostním a náboženském ohledu nové cesty.

---

6. úkol — 10. srpna 1985

ODPADNUTÍ OD VÍRY V GALÁCII

kl. verš: Gal 1,3—4

Když Pavel poprvé zvěstoval v Galácii evangelium, mnozí přijali Boží nabídku spásy z milosti skrze víru v Ježíše Krista. Radostná zvěst je udělala šťastnými. Avšak židovští oponenti apoštola Pavla velmi škodili evangeliu tím, že nově obrácené členy přesvědčovali, že se dle židovského způsobu musejí nechat obřezat a že též musejí zachovávat ceremoniální zákon, aby byli spaseni.

Když Pavel v listě Galatským hovoří o zákonu, má vlastně na zřeteli celý židovský zákonný systém, ze kterého právě obřizka byla předmětem sváru. Pavel se musel vypořádat s otázkou, zda existují dvě cesty spásy, cesta zákona a cesta milosti Boží v Kristu. Obě cesty se totiž navzájem vylučují. Pavlovi v jeho listě Galatským šlo o řešení tohoto základního problému a ne v první řadě o rozdíl mezi ceremoniálním a mravním zákonem, jak se mnozí domnívají.

1. Posel

Jak se představuje Pavel v listě Galatským a co vyplývá z výroků, které použil? Gal 1,1; viz Řím 1,1

Pavel se ve svých listech představuje různým způsobem. Jednou jako „sluha Ježíše Krista“ (Fil 1,1), anebo „z vůle Boží apoštol Krista Ježíše“ (Ef 1,1); v Řím 1,1 připomíná skutečnost svého povolání a dodává, že

je „oddělen zvěstovat evangelium Boží“. Výslovně uvádí, že za apoštola byl ustanoven „ne lidmi, ani člověkem, ale Ježíše Kristem a Bohem-Otcem“ (Gal 1,1).

Pavel si byl vědom, že judaisté v Galácii zpochybovali jeho apoštolát, neb takto měli záminku zvěstované poselství odmítnout. Proto apoštol chtěl Galatským jasně připomenout, že za apoštola ho ustanovil sám Bůh. Ti, co zpochybovali jeho apoštolskou autoritu a odvolávali se na Petra jako „pravého apoštola“, který osobně poznal Ježíše, spolupracoval s ním a své poselství dostal přímo od něho, dostávají od Pavla v Gal 2,11–16 objasnění celé záležitosti. Je sice pravda, že Pavel po svém obrácení byl s apoštoly společně jen 15 dní (viz Gal 1,15–19). Za tak krátký čas se určitě nemohl „naučit“ všechno, co bylo potřebí ke zvěstování evangelia, které nyní kázal. Bůh sám si ho připravil, proto se představuje ne jako ledajaký apoštol, ale jako apoštol zrovna tak „pravý“ jako ti, co byli s Ježíšem.

2. Odpaďnutí od víry

Proč bylo odpaďnutí Galatských tak závažné? Ga' 1,6–8

Když Pavel říká, že Galatští od evangelia odpaďli, pak z toho vyplývá, že předtím měli spásu v Ježíši Kristu. Kdo Božím dítětem jednou byl, není řečeno, že jím musí být i dnes.

Proč cesta zákonictví odvádí od Krista? Gal 3,1–2

Galatští křesťané přijali radostně Pavlem zvěstované evangelium o spasení z milosti skrze víru v ukřižovaného Spasitele. Pod vlivem judaistických učitelů se potom zřekli své víry. Stali se obětí vlastního sebeklamu. Přestali se spoléhat jedině na Boží dar spasení a působení zásluh Ježíšova života, jeho smrti a zmrtvýchvstání a obrátili se ke spravedlnosti ze skutků, protože se v ní cítili „jistější“.

3. Zpět k obřízce?

Co mohlo do galatských sborů znovu přivést pokoj a současně souhlas s Kristovým evangeliem? Gal 6, 14–16

Z hlediska politického bylo by pro první křesťany výhodnější dát se obřezat. Kdo byl totiž obřezán a mohl se vykázat jako tělesně čistý, měl možnost vyhnout se určitému pronásledování (Gal 6,12). Jestliže Židé požívali v římské říši přednost „povoleného náboženství“, obřizka mohla i křesťany do jisté míry chránit před hněvem Židů i před římským zákonem. Avšak zásadní důvody Kristovy církve, které mluvily proti obřizce a proti celému židovskému zákonickému systému, daleko vyvážily tuto „přednost“. Upadnutí do zákonictví — bez ohledu na to, z jakých pohnutek — odvádí totiž od Krista.

Kterou závažnou výčitku nemohl Pavel svým dávným žákům ve víře zamlčet? Gal 3,3

Výraz „v těle“ se vztahuje na to, co je možno dosáhnout lidským úsilím či souhlasem s židovským bohoslužebným řádem a ceremoniálním zákonem. Pavel jasně říká, že jeho cílem je dále neochvějně důvěřovat oří milosti (Gal 2,21).

Jaké důsledky to mohlo mít, kdyby první církev byla znovu přijala obřizku? Gal 5,2–4

4. Návrat k zákonictví?

Jaké důsledky by mělo úsilí o spásu skrze zachování zákona? Gal 2,16–17; 3,10; viz Gal 1,9

Být ospravedlněným jednoduše znamená dostat se do správného vztahu s Bohem. Při čtení Gal 2,16 docházíme k závěru, že není možné, aby si někdo vytvořil správný postoj k Bohu úsilím zachovávat zákon, který dlouho přestupoval. Přestoupený zákon může člověka jen odsoudit. Do správného vztahu k Bohu nás může přivést něco úplně jiného než přestoupený zákon.

Proč byl Pavel tak jistý, že zachováváním zákona není možné získat správný vztah k Bohu? Gal 2,19; viz Fil 3,4–9

Na základě vlastní zkušenosti, že sám nemohl dosáhnout spásy plněním požadavků zákonického systému, byl Pavel zcela přesvědčen o bezvýznamnosti tohoto systému. Uznával však, že zákon odkazuje hříšníka na Krista.

Z hlediska spásy Pavel neměl se zákonem nic do činění. „Skrze zákon zemřel zákonu“, ne však poslušnosti vůči vůli Boží.

5. Stal se Pavel nepřítelem Galatských?

K čemu nemělo toto odhalení pravdy posluchače vést? Gal 4,13–17

Většina lidí těžko dovede oddělit představy, myšlenky nebo učení od těch, kdo jim toto učení přinášejí anebo ho zastupují. Podobně máme sklon nenávidět hříšníka, místo abychom nenáviděli hřích. Pán Ježíš naproti tomu nenávidí hřích, ale miluje hříšníka. Proto byl ochoten pro mne i pro tebe zemřít. Galatští si příliš lidsky počínali, když odmítli nejen Pavlovo apoštolské učení, ale i svého přítele, Pavla samotného. Pavel však měl stále ještě naději, jak to vyplývá z v. 12 – 20, že nějaký zbytek důvěry v něho, a tím i k jeho poselství ještě zůstal.

Co si tehdy mysleli galatští křesťané o Pavlovi, když uvěřili jeho zvěsti evangelia? Gal 4,12–14

Když Pavel Galatským poprvé zvěstoval evangelium o vykoupení skrze víru, byli mu velmi nakloněni a vděční. Bylo to pochopitelné, avšak bylo v tom též určité nebezpečí. Nově obrácení lidé mají vždy sklon víc se přidržet zvěstovatele než následovat Krista, kterého jim zvěstovatel představuje. Tak i mnozí Galatští „následovali“ Pavla. Když potom přišli jiní učitelé, přiklonili se k nim, i když ke své vlastní škodě.

Jaké pocity choval Pavel vůči Galatským ještě potom, když přijali nové učitele? Gal 4,19–20

6. Souhrn

Pavel se vždy staral o duchovní blaho těch, které přivedl do církve. Když věřícím v galatských sborech hrozilo ztroskotání víry, napsal jim svůj list. Byl rozhodnut udělat všechno, aby odvrátil pohromu, která se na ně valila prostřednictvím bludných judaistických učitelů.

Pavel oslovuje Galatské, chtěl s nimi oslovit všechny křesťany, že za svou naději přijetí u Boha mohou

vděčit toliko nezasloužené milosti Boží, a ne zachová-
vání pravidel a bohoslužebných ustanovení mojžíšov-
ského zákona. V hlavní části svého listu se apoštol
snaží obrátit pozornost věřících na Ježíšův kříž jako
na jejich jedinou naději spasení. Vztít křesťanům kříž
znamenalo by odstranit slunce z oblohy. Ježíšova oběť
nás přivádí blíže k Bohu a smiřuje nás s ním. Bez
ní by nikdo nemohl mít společenství s Otcem. Zde je
založena celá naše naděje.

Zarmoucený Pavel pozoroval, že titíž lidé, kteří ho
kdysi přijali jako anděla Božího, ba jako samého Kris-
ta (Gal 4, 14), nyní ho pod vlivem judaistických blud-
ných učitelů pokládali za nepřítele. I když se jejich
postoj vůči Pavlovi změnil, jeho pocity vůči nim zů-
staly upřímné. Jako matka viděl v nich své duchovní
děti, které v bolesti a utrpení přivedl na svět.

7. úkol – 17. srpna 1985

JAKUB PÍŠE KŘEŠŤANŮM ZE ŽIDOVSTVA

Zákl. verš: Jak 1,22

Jakub oslovuje příjemce svého listu: „Dvanácti kme-
nům v diaspoře“ (Jak 1,1). Již z oslovení vyplývá, že
měl jiný okruh zájemců než Pavel a musel též řešit
jiné problémy než apoštol pohanů svým listem adre-
sovaným zákonicky orientovaným Galatským. Čitatele
Jakubova listu měli jiné problémy – jejich víra nepři-
nášela žádné ovoce, tj. skutky, jež by pravé víře od-
povídaly.

Mnozí vykladači vztahují údaj o „dvanácti rozptýle-
ných kmenech“ na skupiny Židů, které po národní ka-
tastrofě Izraele pozůstávajícího z deseti kmenů (r.
722 př. Kr.) a po odvedení Židů z Judstva do Babylóna
(r. 587 př. Kr.) byly rozprchnuty v celém tehdejším
známém světě. Podobně však píše i Petr v úvodu své-
ho prvního listu „vyvoleným, kteří přebývají jako ci-
zinci v diaspoře“ (1 Petr 1,1). Zřejmě se neobrací na

židy, ale na křesťany, na něž se vztahují proroctví (např. v 1 Petr 2,9), která kdysi platila izraelskému lidu. I u Jakuba smíme předpokládat, že se svým listem obracel na křesťany ze židovstva. Uvádí sice Abrahama jako „našeho otce“, mluví tedy jako Žid (Jak 2,21), ale právě tak se zmiňuje i o Kristu jako o Pánu (Jak 1,17; 2,1; 5,7 atd.). Tím se představuje jako křesťan ze Židů, který se obrací na souvěrce žijící v rozptýlení, kteří potřebují duchovní pomoc.

Všem těmto věřícím, ať již pocházeli bezprostředně z židovských kruhů anebo židovské náboženství poznali jen povrchně, chtěl Jakub oznámit: Kdo ví tolik jako vy a neřídí se podle svého poznání, páchá hřích (viz Jak 4,17). V dnešním úkolu uvidíme, že se z jejich chyb smíme poučit. Čtenáři nepochybně potřebovali duchovní radu a poučení, jak to z Jakubova listu vyplývá. V tom nám jsou podobní.

1. Varování před předsudky

Proč bychom jako Ježíšovi následovníci neměli nikoho upřednostňovat ani poškozovat? Jak 2,1—5

S vírou se neslučuje, jestliže křesťané dávají přednost anebo přehlízejí ty, kdo jsou stejné víry. Uvedený text nastavuje i dnešní církvi Ježíše Krista pravdivé zrcadlo. Svědčí to o nedostatku lásky, jsou-li ve sbor určití (snad bohatí či vlivní) lidé preferováni za tímco jiní (pro nedostatek majetku či vlivu) mohou zůstat přehlédnuti. Jako Ježíšovi následovníci měli bychom pamatovat, že pod křížem jsme si všichni rovni, i když dnes ještě existují mezi námi rozdíly pokud jde o majetek, postavení, nadání či jiné přednosti. Všichni jsme hříšníci, kteří potřebují Ježíšovu milost. Všichni jsme vzhledem k naší nynější spáse, jakož i k budoucímu věčnému životu závislí na Golgotě — místě Kristova ponížení.

Proč je hříchem posuzovat člověka podle jeho vnějšího zjevu, původu či schopností? Jak 2,8—9

Bůh dal toto pravidlo pro mezilidské vztahy po tom, co byl jeho lid vyveden z Egypta. Hluboký význam tohoto pravidla nám vyjevil Pán Ježíš v podobenství o milosrdném Samaritánovi v rozhovoru s jedním zá-

koníkem (Luk 10,25–27). Oba, tj. kněz i levita, neřídili se tímto pravidlem, přestože ho nepochybně znali. Problém byl v tom, že pojem „bližní“ jim neznamenal to, co znamenat měl.

2. Žádná prázdná řeč

Proč je tak důležité, abychom jako věřící lidé dávali pozor na svá slova? Jak 1,26; 3,8–10

Náboženský postoj člověka se dá nejednou postihnout z jeho řeči. Kdo víru bere vážně, ten ovládá svůj jazyk a drží ho na uzdě. Člověk si může myslet, že je dobrým křesťanem, může se tak jevit i ostatním lidem, avšak jeho řeč ukáže, zda je tomu tak, či nikoliv. Jak důležité je toto téma, vyplývá z toho, že Jakub mu věnoval celou kapitolu.

Objasni příklady, kterými se Jakub snaží znázornit své téma! Jak 3,3–12

Jakub používá velmi názornou, a proto srozumitelnou řeč, aby ilustroval téma o ovládání myšlenek a slov. Uvedené příklady mluví jasně: koně usměřňujeme malými udidly; velké lodi řídíme malým kormidlem; malý oheň může zapálit velkou horu; lidé krotí divou zvěř. I když z jednoho pramene nevychází voda sladká a hořká, věřící lidé nejednou mluví nerozvázně, pohoršivě, jindy zas až nebesky příjemně.

3. Žádná přehnaná sebejistota

Čím bychom se měli dát vést při svých plánech? Jak 4,13–15; viz Přísl 27,1

Určitě nebylo na tom nic špatného, když lidé uplatnili své schopnosti, jak to zde líčí Jakub. Moudré jednání vyžaduje rozhled a plánování. Oboje je chvályhodné. V Ježíšově podobenství o hřivnách byli služebníci, kteří s hřivnami správně hospodařili, pochváleni. Pokárán byl ten, kdo svěřenou hřivnu nijak nezúročil (Luk 19,20–24). Apoštol tedy nekárá plánování samo, ale určité obcházení Boha. David v Žalmu 31,15–16 píše: „Ty jsi můj Bůh! V tvé ruce je moje budoucnost.“ Jako Ježíšovi následovníci pamatujme na radu Ducha prorockého: „Každé ráno se především odevzdejte Bohu. Proste: ‚Vezmi mne, Pane, za své vlast-

nictví. Všechny své plány svěruji do tvých rukou...
To nechť je vaší každodenní prosbou. Na celý den se odevzdejte Pánu. Předložte mu své plány, aby ze své moudrosti rozhodl on sám.“

Čím naznačil Pán Ježíš, že bychom se měli vyvarovat nadměrné sebejistoty? Luk 12,16–21

4. Netoužit po bohatství

Proč hmotné hodnoty nemohou poskytnout pravou jistotu? Jak 5,2–3; viz Mat 6,19–20

Jakub zde poukazuje na tři hlavní zdroje bohatství na tehdejší Východě: obilí, vzácná roucha a drahé kovy. V Písmu nacházíme více zmínek o hodnotě slavnostních rouch, plášťů a oděvů (1 Moj 45,22; Joz 7,21; Soud 14,12; 2 Král 5,5; Sk 20,33).

Pokud jde o zlato a stříbro, víme, že za normálních okolností nepodléhají tak lehce porušení a dodnes si zachovávají svou hodnotu. Dnes však žijeme v době, kdy i tyto stálé hodnoty v perspektivě „nebezpečných časů“ mohou ztratit svou cenu. Až přijde Pán Ježíš, tehdy ani drahokamy, ani zlato, ani stříbro, ani vzácná roucha nebudou mít žádnou hodnotu.

Proč se apoštol Jakub vyjadřuje ve svém listě tak ošmitavě o bohatství? Jak 5,4–5

Peníze a bohatství nejsou samy od sebe ani dobré ani zlé. Dobrymi či zlymi stávají se podle toho, zd jsou podle morálních kritérií použity buď pro dobro nebo pro zlo. Bohatství, majetek a peníze přináše s sebou mnohá pokušení. Pán Ježíš připomínal, že těžko je boháči vejít do nebeského království (Mat 19,23).

5. Různé druhy moudrosti

V čem se projevuje rozvážný, bohulibý způsob života? Jak 3,13–15

Když stál Martin Luther před wormským sněmem, císař Karel V. ho žádal, aby své údajné bludy odvolal. Luther odpověděl, že to udělat nemůže, dokud ho z Písma nepřesvědčí, že se mýlil. Označil se za vězně Božího slova. Dali jsme se ochotně spoutat Božím slovem? Žijeme ze svobodného rozhodnutí podle Božích

příkázání? Jestli ano, potom budou nejen naše činy, ale i naše myšlenky a pocity stále více v souladu s vůlí Boží.

K jakým protikladným výsledkům vede pravá moudrost? Jak ji lze získat? Jak 3,17; 1,5

Když Jakub popsal náš protikladný způsob řeči, dostává se k prameni všech projevů. Dábelská moudrost plodí závist, spory a sobeckou ctižádostivost, jakož i pyšné jednání. Jakub zřejmě tyto vlastnosti postřehl u členů sboru, kterým psal. Jako lék proti sporům a tříštění doporučil pokoj a krotkost. Apoštol tedy nenechává své čitatele bez pomoci, ale odkazuje je na zdroj moudrosti, který může náležitě uspokojit všechny potřeby.

Jak je na jiných místech Písma popsána pravá moudrost? 5 Moj 4,5–6; Žalm 111,10; viz Přísl 1,7

6. Souhrn

Na rozdíl od většiny úvodů k novozákonním listům Jakub nic bližšího nemluví o svých adresátech. Začíná tím, že jejich pozornost obrací na určité věci, které jim chce připomenout.

Výrazným znakem víry prvých křesťanů byla radikální změna jejich způsobu myšlení a jednání. Křesťanská víra způsobila v římské říši velké změny. Křesťanský sbor byl jediným místem, kde vedle sebe seděli páni a otroci. Dodnes je místem, kde neplatí žádné pozemské rozdíly, protože Bůh není přijímačem osob.

Pokoušení sobectví, pýchy, lakomství, povyšování a ostatních nectností však ani v oáze křesťanských sborů nebylo radikálně vykořeněno. Jakub psal otevřeně proti těmto nedostatkům a své adresáty se snažil názorně poučit o náležitém křesťanském způsobu života. Křesťané byli povoláni jen za správce a hospodáře Božího vlastnictví. Všechny pozemské statky a peníze měli pokládat za hodnoty časné, ze kterých budou muset vydat počet. Ve hmotných záležitostech se měli dát vést nesobeckou láskou, milosrdenstvím, ohleduplností a výhledem spravedlivého Božího soudu. Pán Bůh zde nechal mnohé chudobné a trpící (5 Mo

11), aby své následovníky vyzkoušel, jestli jsou jeho věrnými šafáři.

8. úkol – 24. srpna 1985

OSPRAVEDLNĚNÍ U PAVLA A JAKUBA

Zákl. verš: Gal 2,16

Ospravedlnění skrze víru patří k hlavním tématům apoštola Pavla v listech Galatským a Římanům. Pojem ospravedlnění u Pavla pochází z terminologie právní. Je to jen jedno z vícerých přirovnání Písma znázorňujících, jak přicházíme k Ježíši a jak ho můžeme přijmout za Spasitele. Avšak ze všech přirovnání tohoto druhu je pojem ospravedlnění pravděpodobně nejdůležitějším. Pavel používá tohoto pojmu v širším smyslu než ostatní bibliční pisatelé; Jakub ho používá, jen pokud se vztahuje na takový křesťanský postoj, který se spokojuje ústním vyznáním a nepřináší žádné ovoce působení Boží milosti.

Když Pavel ve svém listě Galatským a Římanům používá slovo „zákon“, má na mysli celý izraelský zákonický systém se všemi pravidly, předpisy a příkazy. Ani E. G. Whiteová neomezuje pojem „zákon“ v listě Galatským jen na ceremoniální zákon. Píše: „Který zákon je učitelem, který nás přivádí ke Kristu? Odpovídám: Oba, ceremoniální zákon i mravní příkazy Desatera.“ Táž zásada platí i pro zákon v listě Římanům.

My, kteří žijeme v době po ukřižování Ježíše Krista, nepotřebujeme již ceremoniální zákon jako předobraz smrti Vykupitele. Při čtení listu Galatským a Římanům mějme na zřeteli, že pojem „zákon“ se vztahuje na celý zákon, včetně mravního zákona. Tento nemůže lidi zachránit právě tak jako kterákoliv část celku zákona v nejširším smyslu. Posláním zákona není lidi spasit. Slouží jen k poznání Boha tím, že poukazuje na hřích (Gal 3,19–26; Řím 3,20) a upozorňuje, že potřebujeme Spasitele, protože neodpovídáme Božímu měřítku.

1. Co znamená ospravedlnění?

Proč není možno dosáhnout spásy poslušností zákona? Gal 3,11–12

Slovo „ospravedlnění“ pochází z řeckého výrazu *di-kai-o-o*, znamenajícího „učinit spravedlivým“, „prohlásit za spravedlivého“ nebo „pokládat za spravedlivého“. Dříve než člověk může být skrze víru ospravedlněn, je nespravedlivý a Bůh ho nemůže přijmout. Ospravedlněním z víry se dostává do správného vztahu k Bohu, tj. skrze zástupnou smrt Kristovu je pokládán za spravedlivého a Bohu milého.

Boží milost se zjevuje v postoji, který Bůh vůči člověku zaujímá, jakož i v tom, co činí pro člověka. Jestliže se hříšník k Bohu obrací, hledí na něho Bůh milostivě a prohlašuje ho za spravedlivého. Potud je milost nezaslouženým darem. Spravedlnost (ospravedlnění) není žádný dlouhý proces, ale dílo okamžiku. Jen co je člověk s Bohem smířen odevzdáním se Kristu, může ospravedlnění pokládat za hotové. Ospravedlnění lze považovat za takový vztah, který potřebuje stále obnovu – v tomto smyslu je nutné stále si ho chránit.

Z čeho vyplývá, že sám se nikdo nemůže ospravedlnit ani uvést do správného vztahu k Bohu? Ef 2,8; Tit 3,4–5; Sk 4,12

.. Ospravedlnění u Abrahama

V čem jsou Pavel a Jakub zajedno navzdory zdánlivě protichůdným stanoviskům? Jak 2,21–22; Řím 4, 2–5

Pavel i Jakub se ve své zkušenosti odvolávají na Abrahama. Pavel ho uvádí jako příklad ospravedlnění z víry, zatímco Jakub jím znázorňuje ospravedlnění ze skutků. Jakub nechce dokazovat, že člověk je ospravedlňován ze skutků, spíše kritizuje myšlenku, že věřit je možno bez skutků.

Co znamená výrok „mrtvá víra“ vzhledem na život křesťana? Jak 2,26

Jakub se snaží ukázat, že pravá víra nemůže být bez patřičných skutků. Odvolává se přitom na zkušenost Abrahama (v. 22).

Jakub a Pavel vyjadřují tutéž pravdu: víra, víra, víra! Jakub praví: žádná mrtvá víra! Pavel říká: žádná náhrada za víru! Z čeho poznáváme, zda máme tuto pravou víru? Jakub praví: zkuste, zda víra má pravé skutky.

3. Věřící Raab

Jak osvědčila Raab svou víru v izraelského Boha?
Jak 2,25; Joz 2,3—6.9—11

Když se izraelité shromáždili západně od Jordánu, i opevněné Jericho se dozvědělo o velkých skutcích Božích. Uslyšela o tom i Raab a uvěřila v moc Boha Izraele. To ji vedlo k tomu, že oběma návštěvníkům poskytla ochranu. Nevíme, do jaké míry Raab poznala Boha. Věděla však to podstatné, aby se zastala Božího díla a jeho lidu. Přitom se opírala o své tehdejší, jistě nedostatečné mravní poznání. To určovalo její rozhodnutí a způsob jednání, což stačilo k její vlastní ochraně, protože Boží lid se ujal Raab a ona se stala jedním z článků Davidova rodokmenu, ze kterého pocházel i Ježíš „podle těla“ (Mat 1,5; Řím 1,3).

Jak byla Raabina důvěra bezprostředně i pro předější časy odměněna a jak je její víra hodnocena
Joz 6,25; Žid 11,30—31

Raabin čin milosrdenství pocházel z její důvěry, kterou měla v Boha a jeho lid. Její pravost se osvědčila ve slovu i v skutku.

4. Skutky víry jsou lepší než slova

„Proč je „víra“, která nepřináší ovoce skutků, nedostatečná? Jak 2,14—17

Tento Jakubův příklad jednání je jasný: slova soucitu a dobrá přání jsou na místě, ale když chybí skutky, pak by raději i slova měla zůstat nevyslovena, aby se neobrátila proti tomu, kdo je vyslovil.

Proč jsou všeobecně naše skutky důležitější než to, co mluvíme? Mat 25,40.45.46; viz Mat 25,14—33

Dobrymi skutky nemůžeme sice ke své spáse nic přidat, ony jsou však důkazem živého společenství s Kristem. Ti, které Kristus při soudu pochválil, měli snad jen nepatrné teologické poznání, avšak podle svých

zásad žili. Vlivem Ducha svatého byli svému okolí k po-
žehnání.

Proč není možno víru a skutky od sebe oddělovat?
Jak 2,18—22

Pavel odmítá „skutky“ jako cestu spásy. Jestliže však někdo věří, pak z této víry vnitřní nutností vyplynou mravní skutky. U Pavla je třeba rozlišovat skutky, kterými chce hříšný člověk dosáhnout spasení, od skutků, které se očekávají od křesťanů. Ty první apoštol odmítá, ty druhé doporučuje. Dobré skutky věřících jsou nutné, protože Bůh při posledním soudu bude i křesťany soudit podle jejich „skutků“.

5. Pavel a Jakub o ospravedlnění

Co říká Pavel a co Jakub o našem ospravedlnění u Boha? Gal 3,11—12; Jak 2,23—24

Jakub netvrdí, že jen „skutky“ ospravedlňují hříš-
níka. Spíše zdůrazňuje, že Abrahamovy skutky osvěd-
čily pravost jeho víry Bohem mu připočtené za sprave-
dnost. Pavel i Jakub pokládají víru za jádro ospra-
vedlnění.

Není těžké porozumět tomu, co Jakub mluví o sprave-
dlnění, a není to ani v protikladu s tím, co k tomu-
tématu uvádí Pavel, pokud jde o souvislost Jak 2,
7—26. Jakub argumentuje: Věříš-li bez skutků, pak
„já ti ze svých skutků ukáži víru“ (v. 18). Dokazuje,
že víra a „dobré skutky“ patří k sobě, z toho pak uza-
vívá: „Vidíte, že ze skutků bývá člověk ospravedlněn,
a ne ze samotné víry.“ Závěr je tedy zřejmý: není-li
skutků víry, pak zřejmě není žádné víry (viz v. 19).

6. Souhrn

Tvrzení o nějaké propasti mezi Jakubem a Pavlem při důkladném průzkumu neobstojí. Pavel i Jakub jsou proti takové víře, která nepřináší ovoce. Prává, tj. spásná víra se vždy osvědčuje v duchovním životě a vede k poslušnosti vůči Bohu. Není správné tvrdit, že Pavel zastává ospravedlnění z víry a Jakub osprave-
dlnění ze skutků. Ospravedlnění je vždy čin milosti-
vého a milosrdného Boha a spočívá na bezmezných

zásluhách Ježíše Krista. On svým životem, svou smrtí a svým zmrtvýchvstáním získal právo pokládat kající, věřící hříšníky za spravedlivé. Jeho spravedlností jsou i oni spravedliví. Trvalý vztah mezi ospravedlněným křesťanem a Ježíšem Kristem vede pak k tomu, že tento křesťan přináší ovoce Ducha (Gal 5, 22). Jakub chápe ovoce Ducha jako důkaz toho, že spásný vztah k Ježíši Kristu skrze víru je skutečností.

V případě Abrahama a Raab, jakož i každého věrného člena církve je tedy možno mluvit o skutcích, které potvrzují pravost víry. Jistěže dobré skutky mohou být i výsledkem dobré výchovy a výcviku, avšak v nejtěžší zkoušce — např. v případě Abrahama a Izáka — jsou bohubíbe skutky důsledkem víry, která miluje, důvěřuje a poslouchá.

Víra a dobré skutky jdou ruku v ruce. Skutky bez víry jsou mrtvé a víra bez skutků je též mrtvá. Spásu nikdy nedosáhneme skrze skutky, ale jedině na základě připočtených zásluh Ježíše Krista. Jestliže v něho věříme, pak on všechno naše nedokonalé úsilí učí před Bohem příjemným.

9. úkol — 31. srpna 1985

ŽÁDNÉ OSPRAVEDLNĚNÍ ZE ZÁKONA

Zákl. verš: Gal 3,11

Izraelité po svém zázračném vysvobození z Egypta, když přešli Rudé moře, brzy zapomněli, že z jisté smrti je vysvobodila jen mocná ruka Boží. Právě zde měli jedinečnou příležitost poučit se pro všechny časy, že ve všem jsou závislí jen na Boží milosti. Navzdory mnohým zkušenostem a jasnému poučení skrze oběti a další služby ve svatyni znázorňující plán vykoupení, nedospěli Izraelité ani po staletích k výrazné duchovní zralosti. Tak se stalo, že když mezi nimi žil Ježíš, ještě stále nerozlišovali podstatné od nepodstatného a nepostřehli rozdíl mezi symbolem a skutečností, formou a životem. Až do té doby nebyli zřejmě schopni pochopit, že před Bohem neexistuje ospravedlnění na

základě vlastních skutků a že žádná zákonická spravedlnost je neospravedlní.

Když psal Pavel Galatským, chyběla judaistům a jejich stoupencům víra ve Vykupitele, který přišel i kvůli nim. V Řím 9,30–32 Pavel napsal, že „pohané... přijali spravedlnost, a to spravedlnost z víry; ale Izrael, který se snažil následovat zákona spravedlnosti, k zákonu spravedlnosti nedošel... protože ne z víry, ale ze skutků zákona hledali spravedlnost. Narazili na kámen úrazu...“

V dnešním úkolu chceme uvažovat především o tom, že není možné najít záchranu pomocí zákonických skutků. Současně chceme obrátit zřetel na to, jak je možno dnes žít z víry a z Boží milosti.

1. Zákon a smlouva

Za jakých předpokladů uzavřel Bůh svou smlouvu s Izraelem na Sinaji? 2 Moj 19,4–6

Zde nešlo o jednostranný projev vůle Boží, ale o skutečnou dohodu, která byla součástí staré smlouvy. Bůh se přitom odvolával na minulé zkušenosti (v. 4) a lid radostně souhlasil (v. 8). K této smluvní dohodě patří v podstatě Desatero. Příkázání Desatera zůstávají platnými i pro novou smlouvu, protože jsou základem toho, co Bůh od lidí očekává. Jediným nespolehlivým činitelem byl ve staré smlouvě člověk jakožto partner Boží. Proto Bůh ve své dobrotě předvídavě vše zaštitil svou milostí. Obětní služba ve svatostánku měla věřící Izraelity stále upozorňovat na krev Beránka Božího. Velikonoční slavnost měla každého roku připomínat velký význam krve tohoto zástupného Beránka. Izrael se však nepoučil z Božích ustanovení, která byla výrazem Boží milosti, a nesprávně z nich vytvořil skutkařsko-záslužnický systém, v němž se významně uplatňovalo vlastní lidské „já“.

Proč zanedlouho došlo k první krizi mezi Bohem a jeho smluvním partnerem? 2 Moj 32,1.7–8

2. Nová smlouva

Z čeho můžeme poznat, že plán spasení je od dávých věků? 1 Moj 3,15; Ef 1,4; viz 1 Petr 1,20;

Plán našeho vykoupení nebyl jen nějakým dodatečným rozhodnutím, formulovaným po Adamově pádu. Tento plán byl zjevením „tajemství, jež bylo od časů věčných skryto“ (Řím 16,25). Slo o zjevení zásad, které byly od věčnosti základem Božího trůnu.

Bůh nedal příkaz k existenci hříchu, předvídal ho však a udělal opatření proti němu. Boží láska ke světu byla tak velká, že se nebeský Otec zavázal dát svého jednorozeného Syna, „aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný“ (Jan 3,16).

V kterém ohledu je i mravní zákon částí nové smlouvy? Jer 31, 33–34

Bůh na Sinaji uzavřel s Izraelem starou smlouvu (viz Jer 31,31–32). Izraelité se však v mnohém ohledu zpronevěřili této smlouvě (Žid 8,7–8). Proto jim Bůh oznámil „novou“ smlouvu, která pochází vlastně už od věčnosti. Nazývá se druhou nebo novou smlouvou proto, že byla potvrzena po staré smlouvě, tj. Kristovou krví na kříži.

3. Stará a nová smlouva

Jak je zdůrazněna přednost a věčná platnost Desatera? 2 Moj 31,18; 34,1

Mojžíš dostal kamenné desky s Božím písmem. Sám Bůh tedy slovně vyznačil mravní pořádek Desatera. On je původcem mravního zákona ztělesňujícího základní zásady jeho království a zvýrazňujícího jeho podstatu. Desatero představuje základ staré i nové smlouvy.

Čím nová smlouva převyšuje smlouvu starou? Žid 8,6–10; viz Ez 36,26–27

Boží smlouvy s lidmi byly v podstatě vždy stejné. Vždy v nich byl víceméně zřejmý prvek milosti a nabídka ospravedlnění skrze víru. Každopádně se očekávala poslušnost vůči Božím příkázáním jako důsledek spásné víry v Beránka Božího, ať již jeho příchod byl očekáván v budoucnosti (jak tomu bylo v časech staré smlouvy), anebo byl jeho příchod již věcí minulosti (jako v případě křesťanské církve). Apoštol Pavel v listě Galatským ukazuje rozdíl mezi zbožností spočí-

vající na zákoně a zbožností založené na víře v Boží milost. Na příkladě obou Abrahamových synů, Izmaele a Izáka, ilustruje marnost lidského úsilí o záchranu na straně jedné a moc Božího zaslíbení na straně druhé. Jestliže Izák byl synem víry, Izmael byl synem nedůvěry v Boha. Pavel charakterizuje Židy jako Abrahamovy děti „podle těla“, zatímco členy církve pokládá za Abrahamovy „dětí zaslíbení“ nové smlouvy. Zatímco děti tělesné zůstávají zotročeny, děti zaslíbení jsou skrze Krista svobodné,

4. Zákon v srdci

Co je nejdůležitější úlohou Božího zákona? Řím 3, 20; 7,7

Protože ve všeobšhlém boji mezi Kristem a satanem jde o Boží zákon, musí plán spasení (má-li být účinný) člověka vést k radostnému plnění Boží vůle v tomto zákonu zjevené. Na tom závisí blaho celého stvoření. Božím záměrem před pádem do hříchu i po něm bylo, aby byl zákon napsán v srdci a myslí. To se však u hříšníků může uskutečnit jen tak, že přijmou Boží spásnou milost.

Jak je již ve Starém zákoně zdůrazněno, že Boží zákon má být zakotven v srdci? Žalm 37,31; Ez 36,26–27; viz Iz 51,7

K čemu dochází, když se v nás děje Boží vůle? Řím 8,3–4; Žalm 119,10–11; viz Zj 3,20–22

Zákon vyžaduje spravedlnost a hříšník ji dluží zákonu; on však nedovede požadovanou spravedlnost vykázat. Člověk může být ospravedlněn jen vírou. Hříšník dochází k tomuto cíli tím, že se vírou odvolává na Kristovy zásluhy před Bohem. Bůh mu pak připočítává zásluhy svého Syna. Jestliže hříšník lituje svých hříchů a věří v Boží milost, Bůh ho přijímá, odpouští mu a ospravedlňuje ho. Zachází s ním jako se spravedlivým a miluje ho tak, jako miluje svého Syna. Tak je víra počítána za spravedlnost.

5. Spása jediné skrze víru

Co jediné nás může zbavit vin a hříchů? Sk 13,38–39; Řím 3,22

Apoštol Pavel zdůrazňuje, že žádný hříšník — a my všichni jsme hříšníci — nedostane se do správného vztahu s Bohem tím, že bude zachovávat nějaký zákon.

Ježíšovým příchodem byl zvýrazněn plán spasení. Ježíšem nabízená spravedlnost se nazývá „Boží spravedlností“, protože jen ona uznává Pána jako strůjce a obnovitele souladného vztahu. Nabídka této spravedlnosti platila ve staré smlouvě právě tak jako v nové. Myšlení „přirozeného člověka“ (1 Kor 2,14) se tomu protíví, neboť ten se vždy chce zachránit vlastním úsilím. Nám lidem připadá zřejmě za těžké vidět určitou vnitřní souvislost mezi tím, co Ježíš vykonal pro nás, a tím, co chce vykonat v nás. Písmo nám představuje Ježíšovo ukřižování, jakož i dílo Ducha svatého v našem srdci, jako jednotu dvou na sobě vzájemně závislých skutečností.

Jaký následek má snaha chtít zákonickými skutky „vylepšit“ svůj vztah k Bohu? Gal 5,4

Kdo touží po ospravedlnění a přitom chce k víře v Ježíše Krista přimísit nějaké své vlastní zásluhy, ten zpochybňuje své spojení s Ježíšem. Otec víry, Abraham, důvěřoval Bohu „a počítáno mu to bylo za spravedlnost“ (Řím 4,3; viz 1 Moj 15,6). Protože Abraham bezpodmínečně důvěřoval Bohu, obřízka se mu stala pečetí ospravedlnění z víry.

6. Souhrn

Izraelský lid po odchodu z Egypta ochotně souhlasil s Božími požadavky a velkoryse slíbil: „Chceme vykonat všechno, co mluvil Hospodin“ (2 Moj 19,8). Jinak řečeno: Dokážeme Bohu, že máme nové smýšlení, a tím i určité právo na jeho požehnání. Navzdory jejich nedostatečnému poznání označil Bůh tento lid za svůj. Nerozlučně se s nimi spojil jako jejich vysvoboditel z časného otroctví. Měli však ještě poznat důležitější pravdu. V modloslužebném a zkaženém prostředí neměli správnou představu o Boží svatosti ani o své vlastní velké hříšnosti, o své neschopnosti poslouchat Boží zákon z vlastních sil; nechápali též naléhavou potřebu záchrany. To vše se museli teprve učit.

Takový byl Boží záměr při uzavření oné staré smlouvy s nimi. Ale již po několika týdnech porušili svou smlouvu s Bohem a klaněli se zlatému teleti. Na smlouvu, kterou porušili, se již nemohli spoléhat, přitom však pochopili svou hříšnost a potřebu odpuštění. Nyní pocítili, jak naléhavě potřebují Vykupitele, který byl zjeven již ve smlouvě s Abrahamem a pak v předobrazných obětech.

Snad se podobáme izraelitům více než si myslíme. Dodnes se mnozí domnívají, že dar spasení nemohou přijmout. Raději se snaží sami vysvobodit z hříchů a omylů, než by břemeno svých vin svěřili Ježíši. Takoví lidé však nemohou mít žádnou naději na věčný život, protože hříšník nemůže odčinit své hříchy a potom žít věčně. Ježíš nepřišel volat spravedlivých, ale hříšných: „Nepotřebují zdraví lékaře, ale nemocní“ (Mar 2,17).

Nová smlouva, která je svou podstatou starší než tzv. stará smlouva, předvídá odpuštění pro každý hřích. Nikdo není tak hříšný, aby v Ježíši nemohl najít odpuštění a ospravedlnění. On zemřel pro všechny!

---

10. úkol — 7. září 1985

POSLÁNÍ ZÁKONA

Zákl. verš: Gal 3,24

Tímto úkolem chceme ještě důkladněji než dosud vniknout do smyslu a významu Božího zákona ve světě hříchu. Mravní zákon je zrcadlem Boží podstaty. Tím je zaručena jeho věčná platnost. Při stvoření měli naši první rodiče základní rysy tohoto zákona napsány v srdci. Deset přikázání ze Sinaje je odvozeno z věčně platných zásad Božího království se záměrem pomoci lidem žít bohulibým životem ve světě hříchu.

Adam a Eva seznámili své potomky s Boží vůlí. I Abraham znal Boží zákon v jeho základních rysech. Bůh sám osvědčil, že „Abraham poslechl můj hlas a zachovával má nařízení, mé příkazy, má ustanovení a mé zákony“ (1 Moj 26,5).

Ve staletí trvajícím egyptském otroctví ztratil lid ze zřetele vůli Boží, jak ji znaly předešlé generace, a úplně na ni zapomněl. Proto Bůh znovu vydal zákon, a to na Sinaji, při tom opět přijímá Izraele za svůj lid. Kromě mravního zákona v podobě Desatera dal jim též občanský zákon, zajišťující právně společenský pořádek. Pravidlem bohoslužebného života byl zákon ceremoniální. Tento systém jednotlivých předpisů usměrňoval v podstatě službu ve svatyni s jejími oběti a dary. Mnohé z toho mělo jen předobrazný význam znázorňující plán vykoupení a umožňující lepší pochopení Boží vůle a Božího plánu.

Chceme-li svým dětem něco znázornit, často užíváme obrazy a příklady. Totéž dělal i Bůh, aby poučil izraelity. Kromě toho jim dal zákon na ochranu jejich zdraví.

1. Ohrada lásky

Co nám chce říci přirovnání satana ke „lvu řvoucímu“ z 1 Petr 5,8?

Jaké pokyny dal Bůh Adamovi a Evě, aby je ochránil před zákeřnostmi nepřítele? 1 Moj 2,16–17

Naši první rodiče nezůstali bez upozornění na n bezpečí, které jim hrozilo. Příčinou satanova pádu byla neposlušnost a zlehčování spravedlivých přikázání Božích. Proto bylo důležité, aby Adam a Eva ctily tento zákon, který jediný umožňoval udržet pořádek a právo. Jestliže však jednou podlehnou pokušení, jejich povaha se natolik poruší, že nenajdou v sobě sílu ani ochotu satanovi odporovat. Zkouškou jejich poslušnosti a lásky k Bohu byl strom poznání. Pán uznal za vhodné uložit jim tento jediný zákaz při užívání všeho, co bylo v zahradě; jakmile tento zákaz přestoupí, zhrěší. Satan je nesměl pronásledovat stálým pokušením; mohl se s nimi setkat jen při zakázaném stromě.

2. Ochrana před hříchem

Jak můžeme zůstat ochráněni před hříchem? Žalm 119,10–11

Po hříchu následuje neštěstí. Před ním nás chtěl Bůh ve své dobročinnosti ochránit. Proto nám zjevil svou

vůli a dal nám své slovo. Radostné přijetí jeho vůle nás chrání před pohromou. Vnímavý člověk se bude stále duchovně vzdělávat, což mu poslouží jako zbraň proti pokušení nepřítele.

Proč zůstal Josef i v hříšném prostředí hříchem nedotčen? 1 Moj 39,7–12

Pokoušení muselo být pro Josefa nepochybně velké. Jeho věrnost Božímu zákonu procházela vrcholnou zkouškou a vydržela nápor ďábelského útoku, neboť byla věrností stálou, vyzkoušenou i v maličkostech.

Vyplatilo se Josefovi zůstat Bohu věrným za všech okolností? Na prvý pohled se zdálo, že ne, protože bezprostředním důsledkem této věrnosti bylo jeho uvěznění. Bylo by však velkým nepochopením zvěsti Písma, kdybychom chtěli Bohu zůstat věrni jen za předpokladu, že z každého pokušení a zkoušky musíme vyjít jednoznačně vítězně. Nesmíme zapomínat, že i utrpení a ponížení pro pravdu a věrnost Božím zásadám patří k vítězným záměrům Božím (viz 1 Moj 9,21–23).

. Odhaluje hřích

Co je nejdůležitějším posláním mravního zákona? Řím 3,20b

Jestliže svůj život měříme Božím zákonem, poznáváme svůj hříšný stav. Při porovnání našeho způsobu života s Božími požadavky vyjde najevo, jak velká je naše „zadluženost“. A přece žádný zákon, ať již mravní, ceremoniální, společenský či zdravotní, nemůže člověka před Bohem ospravedlnit, stejně jako ho nemožno ospravedlnit ani všechny zákony dohromady.

Proč je přirovnání zákona, případně Božího slova k zrcadlu, tak výstižné pro naši situaci? Jak 1,23–25

Naše sebehodnocení není vždy správné a spolehlivé. Potřebujeme určitou míru, kterou bychom mohli měřit vlastní pohnutky a myšlenky, slova a činy. Když pohledneme do zrcadla mravního zákona zjevujícího nám Boží podstatu, poznáváme, že neodrážíme žádoucí obraz Boží. Byli jsme sice stvořeni k jeho obrazu (1 Moj 1,26), ale Boží čest se v něm nezračí (Iz 43, 7). Zrcad-

lo Božího zákona nás však probouzí k tomu, abychom u Boha hledali pomoc, podobně jako obyčejné zrcadlo nám vyjevuje naši nečistotu a nutí nás utíkat se k vodě a mýdlu, abychom byli čistí. Zrcadlo samo nás ovšem nemůže zbavit ani jediné skvrny.

Jak uznal Pavel hříšnost určitých myšlenek a jak velký význam připsal přítom Božimu slovu? Řím 7,7; Žid 4,12

4. „Vychovatel“

Kterou úlohu může zákon převzít a kterou ne? Gal 3,19 a 21

Jestliže židovský zákonný systém včetně ceremoniálního i mravního zákona nebyl schopen zabezpečit spásu, jaký měl tedy smysl? Na to lze výstižně odpovědět, že Božím záměrem nebylo vybavit zákon spásnou mocí. Zákon měl normativní poslání; měl každému vyjevit vlastní hříšnost, a tím i nutnost hledat a najít Vykupitele.

Jak máme rozumět výrazu „vychovatel“ pokud jde o Boží zákon? Gal 3,23–25

Pojem zákon v tomto verši vztahuje se na všechny zákony staré smlouvy. Pavel chtěl v Gal 3 názorně ukázat, že úloha zákonného systému, jež spočívala v obrácení zřetele lidu na Vykupitele, nyní se skončila, protože Kristus žil osobně mezi tímto lidem. Tento nebeský Učitel přinesl světlo celému světu, Židům i pohanům. Svým životem ukázal, jak je třeba žít a současně takovýto způsob života umožnil svým následovníkům skrze své vítězství nad hříchem a smrtí, jakož i skrze stálé působení Ducha svatého. Zákon už více neměl být pokládán za nějaké neosobní měřítko, ale za živou skutečnost osvědčenou Ježíšovým životem. Uznat toto vedení znamená „obléci si Krista“ (Gal 3, 27).

5. Směrnice života

Jak se může stát Boží slovo a jeho přikázání rozhodujícím činitelem v mém životě? Žalm 119,9–10

Boží slovo nebo zákon má význam jen tehdy, když si člověk uvědomí dvě skutečnosti: že Kristus vyrov-

nal nekonečně velký dluh, aby člověk před Bohem obstál a že dále již člověk může a má žít podle těchto příkázání. Teoretické poznání Slova nás nijak nevylepší; smysl má toto poznání jen tehdy, když vírou budeme žít z onoho Slova. Proto Bůh klade větší důraz na to, aby naše poznání pravdy bylo spíš praktické než jen teoretické.

Jaký vliv mělo evangelium v životě korintských věřících? 1 Kor 6,9–11

Evangelium způsobilo v životě mnohých Korintfanů významnou změnu. Nebyli již to, co před tím. Platilo o nich totéž, co o věřících Židech: „Ale těm, co ho přijali, dal moc stát se dítkami Božími; těm, kteří věří v jeho jméno, kteří byli zplomeni ne z krve, ani z tělesné žádosti, ani z vůle muže, ale z Boha“ (Jan 1,12–13). Znovuzrození lidé i v tomto mravně zkaženém městě tvořili novou rodinu.

K čemu nás vede naděje, která nám je v Ježíši darovaná? 1 Jan 3,3

. Souhrn

Mnozí křesťané mají nesprávnou představu o tom, roč Bůh dal ve staré době svému lidu zákon. Konečným smyslem všech Božích zákonů bylo pomoci jeho lidu, a ne být mu nějakým břemenem. Zákony se všeobecně vydávají na to, aby život usnadnily a udělaly snesitelným vzájemné spolužití. To platí například v oblasti dopravních pravidel nebo pokud jde o bezpečnostní předpisy v podniku atd. I v osobním životě se obvykle řídíme osvědčenými pravidly.

Zásady Desatera existovaly již před pádem do hříchu. Po pádu se jejich platnost nijak nezmenšila. Příkázání zůstala beze změny. Přidána byla k nim další ustanovení přiměřená situaci padlých lidí. Podstatou Božího zákona od počátku stvoření jsou dvě velké zásady – láska k Bohu a láska k bližnímu.

Boží zákon ve všech dobách ukazoval lidem na jejich úchytky od vůle Boží. Jako zrcadlo odhaluje nepatřičnosti vnějšího zjevu a jako „vychovatel“ vede k tomu, aby člověk u Krista hledal pomoc; zákon nás nabádá žít v souladu s vůlí Stvořitele. Jako věrní násled-

dovníci našeho Pána Ježíše Krista budeme zákon pokládat za to, čím opravdu je — Božím darem pro nás, který nám pomáhá žít, jak si to Bůh přeje. Jako jeho děti byli jsme Boží láskou zachráněni z věčné záhuby. Proto smíme prosit: „Otevři mi oči, abych viděl zářáky tvého zákona“ (Žalm 119,18).

11..úkol — 14. září 1985

VEDENÍ DUCHEM SVATÝM

Zákl. verš: Gal 5,18

Většina vykladačů listu Galatským se shoduje v tom, že hlavním tématem tohoto spisu je ospravedlnění z víry. To však nemá vést k tomu, abychom další tematické oblasti, týkající se Duchem usměrněného křesťanského života, nevěnovali pozornost.

Na konci listu Galatským hovoří Pavel o novém životě, na kterém mají věřící skrze Ducha svatého účast a který se projevuje zcela jinak než život starý. Apoštol ve druhé části svého listu poukazuje na to, že Duch svatý působí změnu života projevující se přinášením ovoce Ducha. Ve Skutcích apoštolských opětovně použitý výraz „cesta“ (Sk 9,2; 19,9.23; 22,4.24,14) ve smyslu křesťanské víry znamenal v tehdejší době více než jen směr nebo metodu. Vystihoval určitý životní styl, který byl viditelným důsledkem pozitivního rozhodnutí vyplývajícího z víry. Ospravedlnění z víry je podle apoštola Pavla rozhodujícím, život měnícím činitelem. Takto se začíná nový život s Kristem. Věřící člověk pod vlivem Ducha svatého roste ve víře a přijímá sílu pro každodenní boj proti zlu. Tím, že se věřící člověk stal novým stvořením v Kristu, může přinášet pod vlivem Ducha svatého požehnané ovoce.

1. Znovuzrození křesťané

Co mluví ve svých listech Jakub a Pavel o znovuzrození? Jak 1,18; Gal 5,25

Podle obou textů jsou znovuzrození lidé „prvotinou“ stvoření Božího, protože jsou znovuzplozeni „slovem

pravdy“ a Duchem Božím „oživení“. V Gal 3,3 jsou napomínáni, aby to, co začali „duchem“, nechtěli „končit tělem“. Z nevěřících anebo lhostejných mužů a žen mohou vzniknout skutečné děti Boží jen vírou v Ježíše Krista a mocí Ducha svatého. Jsme znovuzrozeni živým a věčným slovem Božím „ne z porušitelného, ale z neporušitelného semene“ (1 Petr 1,23).

Co znamená pro nás, že jsme „narozeni z Boha“?
Jan 1, 13; 3,5

Člověk nemusí znát přesný čas či místo, případně jiné okolnosti svého obrácení, a přece může být obrácen. Duch sv. ustavičně působí na srdce jako vánek. Neviditelné vlivy tohoto působení pomalu přivádějí člověka ke Kristu. Blahodárný vliv Božího slova působí na naše srdce při čtení Písma anebo při slyšení Boží zvěsti. Pod tímto stále silnějším božským vlivem se člověk náhle rozhoduje radostně odevzdat se Pánu.

Jakou účast má dle Pavla Duch svatý na znovuzrození a posvěcení člověka? Řím 8,10—11.14.16

2. Děti Boží

Jaké důsledky to má, když si uvědomíme, že jsme Boží děti? Gal 4,6—7; viz Řím 8,15

Tímto zaslíbením se Pavel vrací ke Gal 3,26, kde Galatským osvědčuje, že skrze víru v Krista se stali dětmi Božími. Dar Ducha svatého je spolehlivým důkazem, že Božími dětmi jsou. Nepřítel spasení usiluje, abychom pochybovali o tom, že jsme dětmi Božími. Dostaneme-li se do pokušení takovýchto pochybností, pak se nedejme zvíkat, ale neochvějně spolehneme na to, že skrze přítomnost Ducha svatého v nás jsme Božím vlastnictvím.

Jak se nepřítel snažil vzbudit u Ježíše pochybnost o jeho Božím synovství? Mat 4,3—7

Pán Ježíš se nedal zmýlit ve své úloze zachránce lidstva. Žádným zázrakem se nesnažil dokazovat své synovství Boží. Ani nám by neměly chvilkové pocity či nálady narušovat jistotu, že patříme Bohu. Pochybujeme-li o Božím zaslíbení, je to projev nedůvěry. Zůstáváme-li však při Kristu, Otec nehledí na nás, ale na něho.

3. Život podle Ducha

Do jaké míry nás může „život podle Ducha“ chránit před pokušením a hříchem? Gal 5,16

Galatští věřící se zpočátku dali vést Duchem svatým. Pavel je proto nyní znovu napomíná, aby tuto počáteční cestu neopouštěli, ale pod vedením Ducha svatého se přidrželi toho dobrého. Kdo se dá vést Duchem svatým, tomu zlé mocnosti nezahradí cestu k cíli.

Proč je Pavlova rada věřícím v Galácii i pro nás dnes aktuální? Gal 5,17

Pán Ježíš se v rozhovoru s Nikodémem dotkl tohoto problému (Jan 3,6). Jedinou nadějí pro galatské věřící, jakož i pro každého křesťana je bezvýhradná ochota dát se vést Duchem svatým.

4. Zlořečenství zákona

Proč jsou pod zlořečenstvím ti, kteří „jsou ze skutků zákona“? Gal 3,10–11

Důvodem tohoto zlořečenství je, že všichni jsme hříšníci, kteří přestupovali Boží zákon. Nikdo se tedy nemůže spoléhat, že by nějakým plněním zákona získal u Boha přízeň. Přestoupený zákon odsuzuje jen k smrti, i když sám o sobě je dobrý a svatý (Řím 7,12) a pochází z Boží ruky. To, co mělo být pro Adama a Evu hojným požehnáním, stalo se jejich potonkům prostředkem zlořečenství. Ježíš jediný naplnil všechny požadavky zákona. Od prvního až do posledního dne jeho pozemského života nemohl na něm ďábel najít nic zlého (Jan 14,30), zatímco při nás stále ještě něco najít může.

Proč věřící křesťané nejsou pod odsouzením zákona? Gal 3,12–13

Ve 2 Kor 3,7 připodobňuje Pavel starou smlouvu „službě smrti, literami do kamene vyryté“. V tomto smyslu mohlo být každé přikázání, které bylo přestoupeno, pro přestupníka jen odsouzením. A zákon nemá žádnou moc osvobodit ty, kteří jsou pod jeho kletbou. Z ní nás může osvobodit jen víra v Krista.

5. Ne pod zákonem

Co to znamená, když „Duch vede“ věřící? Gal 5,18;

2,19; viz Řím 8,3–4

Apoštol Pavel okoušel pravou svobodu v Kristu, proto Timotea obřezal a Tita nechal bez obřizky (Sk 16,1–3; Gal 2,3). Dobrovolně se uměl podříditi mojišovskému zákonu, ne ale proto, že by ho byl pokládal za podmínku spasení. Cokoliv konal, bylo v zájmu přivádění lidí ke Kristu (viz 1 Kor 9,19 atd.). Při tom všem se Pavel bezvýhradně podřizoval Boží vůli. V listě Galatským Pavel nedělá rozdíl mezi jednotlivými částmi zákona, ale objasňuje, jak je člověk spasen. Proto se kategoricky ptá: Jsou ke spáse potřebné skutky zákona, anebo víra v Ježíše Krista?

Co znamená výraz „ne pod zákonem“? Gal 5,18; Řím 6,14; 1 Kor 9,20–21

V souvislosti listů Galatským a Římanům můžeme tento výraz chápat takto: 1) Věřící nepodléhá zákonu (jak ho Židé používali v době apoštola Pavla), ale milosti jako cestě spasení. 2) Věřící není pod odsouzením zákona, ale pod odpuštěním z milosti (Řím 8,1).

Pavel chtěl pravděpodobně zdůraznit prvý smysl. Šlo mu především o to, aby dokázal, že ospravedlnění je děje na základě víry a ne na základě skutků (Gal 2,16), dále pak že Ježíšův následovník je pro zákon jako spásnou cestu) „mrtvý“.

Pavel nijak nechtěl napadat stanovisko Jakubovo, jak si mnozí myslí. Ani jeden z nich nevylučuje „skutky“ zákona, které jsou ovocem pravé víry. Oba však oponují představě, že skrze takovéto skutky je možno spásu si zasloužit. Jakub neporovnává víru a skutky, ale pravou víru a mrtvou víru.

6. Souhrn

Pavel v listě Galatským objasňuje, že každý, kdo je ospravedlněn, to je s Bohem smířen, dostal i Ducha svatého. Přítomnost Ducha svatého v životě věřícího je Božskou pečetí, že mu dotyčný člověk patří, že se tedy počítá k Boží rodině. Bůh nám dal svého Ducha, abychom stále věděli, že jsme jeho děti. Tato jistota nám dává sílu věrně setrvávat při něm i ve chvílích pokušení a pochybností.

Dříve však, než nás Ježíš Duchem svatým zapečetil,

musel nás vysvobodit z kletby zákona. Tato kletba spočívala na každém z nás, protože všichni jsme hříšníci. Jako přestupníci Božího zákona octli jsme se pod jeho neodvolatelným rozsudkem smrti. Ve snaze vysvobodit nás z tohoto postavení bezhříšný Ježíš stal se za nás hříchem (2 Kor 5,21).

S Kristem i hříšník zemřel, s Kristem též hříšník vstal k „novému životu“ (Řím 6,4). To se děje přítomností Ducha svatého v jeho srdci. Nyní už není otrokem, kterého tísní požadavky zákona, ale radostně žije smířen se zákonem, protože se ustavičně dává vést Duchem svatým. Jestli v satanském pokušení upadne do hříchu, ochotně přijímá Boží odpuštění a jako dítě následuje Ježíše, jak jen nejlépe umí.

Dobré skutky jsou ovocem Ducha svatého. Ospravedlňující milost Kristova uvádí věřícího a kajícího hříšníka do nového postavení, v němž ho ovládá Duch Boží a on může přinášet ovoce Ducha (Gal 5,22) Věřící člověk v pokoře, lítosti a důvěře vyznává své stálou závislost na připočtené spravedlnosti Ježí Krista, což je bezpodmínečným předpokladem na cestě posvěcení, po které křesťan vytrvale kráčí každý den v nadějném očekávání na naplnění všech Božích zaslíbení.

---

12. úkol – 21. září 1985

DUCHOVNÍ SPOLEČENSTVÍ S KRISTEM

Zákl. verš: Gal 5,5.16

Přítomnost Ducha v životě věřících stále připomíná, že Bůh zaručuje naplnění všech svých zaslíbení (2 Kor 1,22). Dar spravedlnosti přijímáme působením Ducha svatého. To je rozdíl mezi neužitečnou spravedlností, kterou chce někdo dosáhnout záslužnými skutky a účinnou spravedlností, pocházející z víry.

V Řím 3,1 se apoštol Pavel táže: „V čem je tedy přednost Židů?“ V následujícím verši dává odpověď

na tuto otázku. Především Židům „byla svěřena slova Boží“. Z Mojžíšových knih poznali zákon, Boží vůli a Boží záměry. Z mravního hlediska žili mnozí Židé bezúhonným životem a byli i upřímnými lidmi. Byli ovládáni tísnivou představou, že v zájmu spásy musejí plnit Boží přikázání. Zákon jim tedy byl břemenem. Boha nepoznali jako milosrdného zachránce, proto mu nesloužili z vděčnosti a lásky, ale jako cizinci a otroci.

Pro křesťany ze Židů bylo nutné vysvobodit se od břemene ceremoniálního zákona, jakož i z nesprávného chápání zákona mravního. Mohlo se to stát jen tak, že se podobně jako jedenáct učedníků či jako Pavel na cestě do Damašku setkají s Ježíšem. Po svém obrácení sloužili učedníci svému Pánu ne z nějakého pocitu povinnosti, ale z vděčné lásky k němu. A v tom je základní rozdíl.

1. Radost v Duchu svatém

Jak může být radost pravým ovocem Ducha? Gal 5, 22

K ovoci Ducha patří vedle lásky i radost. Pravá láska se vždy projeví v radosti. Nemusí to být jen radost jevná, ale i radost tichá, osvědčující se v laskavém vztahu k bližnímu. Upřímné vztahy plodí tu nejčistší radost.

Proč mohou Boží děti i za těžkých okolností zůstat radostné? 1 Tes 1,6; Jak 1,2

Obrácení křesťané v Tessalonice neměli žádný lehký život. Sotva přijali evangelium, už začali být pronásledováni. Duch svatý jim však i v utrpení dával radost. Od lidí celým srdcem odevzdaných Ježíši je sotva možno slyšet nářky, protože radost vypuzuje nespokojenost a nařikavost.

2. Společenství s Ženichem

V čem nachází láska Boží k vyvolenému lidu svůj nejkrásnější výraz? Oz 2,19–23; viz Pís 7,10

Vnitřní láska mezi nevěstou a ženichem je symbolem Boží lásky k církvi. V tomto smyslu chápeme i výroky Písně písní. Pán Ježíš chce, aby každý člověk žil s ním v lásce. On zaplatil výkupné za každého člově-

ka a všechny vysvobodil z moci satana. Spásné dílo Boží může člověk znehodnotit jen vlastním rozhodnutím. Takovýmto rozhodnutím může být i pasivní postoj. Bůh dal každému člověku svobodu rozhodnout se, jak bude v náboženském a mravním ohledu jednat.

K čemu směřovalo celé apoštoloovo úsilí? 2 Kor 11,2; viz Pis 2,16

Zalmista svědčí, že dnem i nocí přemýšlel o zákoně Hospodinově (Žalm 1,2; 119,97). Myšlenky nevěsty a ženicha se instinktivně nesou k milovanému partnerovi, pokud pozornost nepoutá nějaké důležité zaneprázdnění anebo naléhavá práce. Podobně budou Duchem Božím vedení křesťané pocívat hlubokou radost ze stálého přemýšlení o své spáse a jejím původci, Ježíši Kristu. Čím důkladněji se zabýváme jeho osobou a učením, tím více jsme proměňováni v jeho obraz (1 Jan 3,2); čím jasněji poznáváme Toho, který je ztělesněnou láskou, tím bezvýhradněji se odevzdáváme Ježíši.

3. Boží přátelé

V jakém ohledu žil Enoch vzorným životem? 1 Mc 5,22.24; viz Žid 11,5

Jen málo textů Písma mluví o Enochovi (1 Moj 5,18 21–24; 1 Par 1,3; Žid 11,5; Juda 14–15), a přece patří k oněm třem biblickým osobnostem, které byly vzaty do nebe. Skutky Mojžíšovy a Eliášovy zaplňují více stránek Písma a způsob jejich obcování poměrně dobře známe. O Enochovi však čteme jen to, že prorokoval a byl znám jako přítel Boží. Výrazným rysem jeho života bylo, že „chodil s Bohem“, to je žil Bohu libým životem. Blíže okolnosti jeho nanebevzetí nám však zjeveny nebyly.

Čím se vyznačoval vztah mezi Bohem a Mojžíšem? 2 Moj 33,11; 4 Moj 12,3.7.8

Z uvedených textů Písma vyplývá, že Mojžíš žil ve věrném vztahu k Bohu. Všemohoucí s ním rozmlouval „jak rozmlouvá člověk se svým přítelem“.

V čem spočívala neochvějná síla víry proroka Eliáše? Jak 5,17.18; viz 1 Král 18,21–46

O Eliášovi víme, že na konci svého života byl před zraky Elizea vzat do nebe (2 Král 2,11.12) a potom se spolu s Kristem a Mojžíšem zjevil na vrchu proměnění (Mat 17,3–4). Jakub poukazuje na sílu modlitby tohoto muže, který byl jinak slabým člověkem, jako jsme my a který ve svém životě poznal výšiny i propasti (1 Král 18. a 19. kap.), ale nikdy nepřestal důvěřovat Bohu.

4. Kristus ve mně

Do jaké míry lze mít společenství s Kristem podle vlastních zkušeností apoštola Pavla? Gal 2,20; viz 2 Kor 4,10

Kříž byl ústředním bodem zvěsti apoštola Pavla, protože byl též ústředním bodem jeho vlastní zkušenosti. Pavel tedy „zemřel“ všemu, co mohlo být překážkou jeho bezvýhradného odevzdání se Bohu a jeho dílu. Toto „odumření sobě samému“ však nebylo jednorázovou událostí při jeho obrácení, ale stále přítomným děním. Řekl: „Denně umírám“ (1 Kor 15,31). Jeho zmrtvýchvstání s Kristem mělo potom za následek nový život v Duchu, v němž bezvýhradně podřídil svoji vůli Pánu. Prakticky to vypadalo tak, že svůj život nechal proniknout pohnutkami, záměry a způsoby svého sebeobětavého Spasitele. Přitom všem si však apoštol Pavel zachoval svou vlastní osobnost. Zůstal svobodným, zodpovědným člověkem, který se rozhodoval sám, i když svá rozhodnutí svěřoval vedení Ducha Kristova.

Jakých výšin duchovní zralosti dosáhl tento „apoštol pohanů“? Fil 1,20–21; viz Řím 1,1

Pavel po svém obrácení mluvil o sobě jako o „nedochůdčeti“. Od chvíle obrácení byl pro něho Kristus vše a ve všem. Řekl: „Kristus je můj život“: stručnější a výstižnější definici křesťanova života bychom sotva našli v celém Písmě. V tom je obsaženo celé evangelium. Kristus byl zdrojem a stálou silou jeho života.

5. Chvála křesťana

Proč mohl Ježíš Kristus být ústředním bodem Pavlova života? Gal 6,14; 1 Kor 2,2

Judaisté byli pyšní na obřízku i na všechna další kultická ustanovení mojžíšovského zákona. Domnívali se, že přísným plněním všech přikázání mohou získat právo na spásu. Pavel byl osvobozen od takového mylného chápání zákona (viz Gal 2,19; 3,13; 4,4–5). Obřadní zákon byl vyplněn na kříži a shromáždění apoštolů v Jeruzalémě to plně uznalo. Zatímco Židům zůstal ukřižovaný Mesiáš kamenem úrazu a Řekům bláznovstvím (1 Kor 1,23), pro Pavla a pro všechny, kteří jako on uvěřili evangeliu o smrti a zmrtvýchvstání Ježíše Krista, byl a dodnes zůstává zdrojem spásy (viz Řím 1,16).

Jak se vykoupení, které Kristus vydobyl na kříži, stává mou spásou Gal 3,27; Ef 3,17 viz Ef 2,21–22

Kristus žije v každém pravém křesťanu a působí skrze něho. V Jan 15 nabádá Ježíš své učedníky, aby zůstali v něm a on v nich (v. 4). V podobenství o vinnici je spojení ratolesti s kmenem symbolem tak pevného spojení, jakým se má vyznačovat „zůstávání“ věřícího v Kristu.

6. Souhrn

Písmo mluví o „pravé lásce“ (Zj 2,4) ve smyslu pevného vztahu mezi věřícím a Ježíšem. Láska a odevzdanost patří k sobě a jsou bezpečným znamením úzkého vztahu mezi Ježíšem a věřícími. Tento vztah se vyjadřuje vírou, důvěrou a vzájemným porozuměním. Je-li vzájemná odevzdanost upřímná a úplná, pak ji nenaruší žádné boční zájmy.

Taková láska je v Písmu vylíčena v Písni Šalomounově. Tato sbírka milostných rozhovorů mezi mužem a ženou anebo snoubencem a snoubenkou je při vší kráse jen slabým znázorněním lásky mezi Bohem a jeho církví. Dalším znázorněním této lásky může být láska otce nebo matky k dětem, jakož i láska dětí k jejich rodičům. Vzájemný vztah lásky a úcty je trvalým zdrojem vnitřní radosti a pokoje, který my věřící pocítujeme, když Boha nazýváme svým Otcem.

JEŽÍŠOVI NÁSLEDOVNÍCI PŘINÁŠEJÍ OVOCE

Zákl. verš: Gal 5,6; Jak 2,17

V dnešním úkolu budeme uvažovat o důsledcích víry. V listě Galatským chtěl Pavel svým čtenářům objasnit, že jejich přijetí u Boha nespočívá na nějakých zákonnických skutcích, ale na víře. V této víře začali kdysi nový život v Ježíši Kristu, a v něm se stali syny a dcerami Božími. Taková víra se projevuje ve skutcích spravedlnosti.

Jakub ve svém listě poukazuje na to, že věřící člověk, který ve svém životě víry nepřináší ovoce, je duchovně mrtvý, protože nemá žádný vztah k Ježíši. Činorodá víra je však nejlepším důkazem toho, že evangelium je pravda. Vždy znovu to potvrzuje život těch, kteří se k Ježíši přiznávají. A Ježíšova víra byla návšost praktická (Sk 10,38).

Pavel i Jakub jednoznačně zdůrazňují, že Ježíšovi následovníci, kteří přijali Ducha svatého, přinášejí ovoce spravedlnosti, to je ovoce Ducha. Ve vymezeném rámci našeho úkolu můžeme uvést jen některé stránky tohoto „ovoce“. Poukážeme na to, že rozhodující je pohnutka k činu. Jestliže však jen Bůh může soudit pohnutky lidského srdce, není naší úlohou posuzovat lidské rozhodování. Naší naléhavou starostí by mělo být, aby Kristus byl Pánem našeho života a aby láska k němu usměrňovala naše myšlenky a činy.

1. Nové stvoření

Co znamená být znovuzrozeným v Kristu? Gal 6,15; 2 Kor 5,17

Mnozí křesťané ze Židů byli pyšní na vše, co souviselo s obřízkou a této domnělé přednosti před Bohem vůči neobřízaným pohanům se nechtěli vzdát. Pavel však „neutralizoval“ otázku obřízky tím, že ji označil pro život víry za nepodstatnou (Gal 5,6; 1 Kor 7,19). Spásu si totiž není možno zabezpečit žádným plněním

požadavků zákona. Před Bohem platí jen upřímné pokání nad hříchy a víra v zásluhy Spasitele, tedy znovuzrození z Ducha svatého a nové stvoření v Kristu Ježíši.

Kdo se však zde na zemi stává novým stvořením v Kristu Ježíši, ten bude patřit i k církvi, protože ona je Kristovým tělem (Ef 5,23). Odřezaná větev nemůže čerpat život z kmene. Na tuto zkušenost poukázal Ježíš varovným přirovnáním: „Kdo nezůstává ve mně, bude vyhozen jako odlomená ratolest a uschne; (uschlé ratolesti) budou sebrány, uvrženy na oheň a shoří“ (Jan 15,6).

Co se v nás obnovuje v důsledku nového stvoření?
Kol 3,10; Ef 4,23–24

Luther praví: „Nové stvoření je dílem Ducha svatého, který vstěpuje novou mysl a vůli, který propůjčuje sílu držet na uzdě tělo a dává též statečnost a moudrost, abychom unikli hříšnému světu. To není klam ani pouhé vnější zdání, ale skutečné dění.“

2. Důsledky víry

V čem jsou Pavel a Jakub zjevně úplně zajedno?
Gal 5,6; Jak 2,17

Správný vývoj vždy znamená i vzrůst a aktivitu. T platí i pro duchovní život a pravou víru přesvědčených křesťanů. Luther praví, že křesťané „osvědčují svou víru dobrými skutky; nevykazují-li totiž víra žádné skutky, je to znamení, že taková víra není pravá“. Víra žije z bezvýhradné jistoty přicházející spásy, tato jistota ji však nedělá nečinnou, ale pilnou v lásce.

V kterém ohledu máme jako Ježíšovi následovníci rozsáhlé pole činnosti? Gal 5,22.25

Na rozdíl od Pavla Jakub nepopisuje ovoce Ducha. V napomenutích adresovaných svým čtenářům však přece vynikají určité „složky“ tohoto ovoce. Tak například Pavel i Jakub napomínají věřící k trpělivosti, jakož i k radosti (Gal 5,22; Jak 5,7; 1,2).

3. Radost v Pánu

Jak je možno zachovat si v pokušení vnitřní radost?
Jak 1,2

Řecký pojem *peirasmos* možno přeložit výrazy „zkouška“, „pokušení“, „zkoušení“. Zkouška je obyčejně prověřkou síly, schopnosti a vytrvalosti. Zkouškami se ověřuje i rozumová schopnost žáků. Sotva kdo by se dal ošetřit nějakou ošetřovatelkou, která by nedělala na zdravotní škole zkoušky. I když doba zkoušky nebývá dobou radosti, po dobrém výsledku je pak radost o to větší. Podobně je to i ve zkoušce křesťana. Na konci takové zkoušky se Bůh už nejeví jako nepřítel, ale jako laskavý Dobrodinec (Jak 1,12).

Co působí pokušení nebo zkoušky v životě opravdového křesťana? Jak 1,3–5

Boží ideál pro jeho děti převyšuje každou lidskou představu. Tímto ideálem je rozvoj charakteru Ježíšových následovníků. Bez pokušení a zkoušek nebude žádný charakter zralý. Těmito pokušeními anebo zkouškami mohou být vnější okolnosti, jakož i příkoří v mezilidských vztazích. Toto poznání by nás mělo těšit, pokud si přejeme růst a charakterově dozrát.

4. Pokušení a vítězství

Proč za „pokušení“ nemůže nikdo dělat zodpovědným Boha? Jak 1,13.17

Zatímco ve verších 2–4 šlo o pokušení v pozitivním myslu zkoušky víry s předpokládaným dobrým výsledkem, tu jde o negativní stránku pokušení. V pokušeních je vždy určitý podnět ke hříchu. Vzniká tedy otázka, zda věta „Bůh mne pokouší“ je správná. Je přece nepředstavitelné, že by Bůh mohl podněcovat ke zlému. Jestliže zlo v něm nemá žádného místa, pak je vyloučeno, aby od něho mohl pocházet nějaký podnět ke hříchu. Pokušení musí tedy mít původ jinde. Pochází ze žádosti člověka podřízeného moci hříchu.

Jak se děje pokušení k hříchu? Jak 1,14–15; viz 1 Moj 3,6

K pokušení dochází při střetnutí podnětu (ať již vnějšího nebo vnitřního) s hříšnou žádostivostí. W. Barclay k tomu poznamenává: „Tužbu možno pěstovat, anebo umrtvovat. Možno ji ovládat a po rozpoznání dát jí skrze milost Boží uzdu a úspěšně nad ní vítězit. Na-

proti tomu je možné jí dát volný průchod a libovolně ji uspokojovat... Záleží na křesťanu, do jaké míry se odevzdal Kristu.“

Co říká Jakub o těch, kteří úspěšně obstojí v pokušení a zkouškách? Jak 1,12

5. Naplnění zákona Kristova

Proč je činorodá láska naplněním zákona? Jak 2,8; Gal 5,13–14; viz Řím 13,8–10

Souhrn druhé desky Desatera (5.–10. přikázání) ve smyslu lásky k bližnímu, který Jakub nazývá královským zákonem, pochází z času staré smlouvy. Mojžíš ho dostal spolu s jinými zákony a ustanoveními od Boha (3 Moj 19,18). Když Pán Ježíš shrnul Desatero (Mat 22,36–40), nešlo mu jen o to, aby své současníky nabádal k nějakým korektním vzájemným vztahům. V listě Římanům cituje Pavel některá přikázání z druhé desky Desatera (Řím 3,8–10) a potom uzavírá slovy: „Plností zákona je tedy láska.“

K čemu se měli nechat pohnout Galatští a s nimi všichni Ježíšovi následovníci na základě Boží lásky? Gal 6,2

V čem spočívá podstata pravého křesťanství? Gal 6,10

Člověk může určitá pravidla, příkazy a požadavky plnit i z vědomí povinnosti. Bez lásky však v tom brzo ochabne. Milující otec vykoná pro svou rodinu vše, co může, a jediným jeho přáním je vykonat ještě více. Bez ohledu na to, kolik pro své milé vykonal, láska ho pudí ke stále větší obětavosti. Taková je křesťanská láska — a g a p é. Takovou lásku projevil Bůh ke hříšnému světu darem svého jediného Syna, Ježíše Krista.

6. Souhrn

Věřící křesťané přinášejí ovoce Ducha proto, že se stali novým stvořením. Prorok Ezechiel jednou viděl v údolí plno kostí. Životodárná moc Ducha svatého oživila tyto vyschlé kosti a změnila je na živé lidi (Ez 37). Tímto viděním je znázorněno to, co Duch svatý může udělat s lidmi mrtvými ve vinách a hříších. Pán Ježíš mluvil o vinném kmeni a ratolestech, aby znázor-

nil životodárnou moc Ducha svatého v nitru věřícího člověka (Jan 15,1–10).

Z obou přirovnání plyne poučení: Přinášet ovoce neznamená projevovat laskavost z nějaké nutnosti anebo okázalé dobroty. Ovoce se spíše rozvíjí zevnitř, ze vstípené dobroty.

Kdo skutky lásky nekoná z podnětu Ducha svatého, ale z pouhé povinnosti či z okázalé dobroty, pak skutky takového člověka mají příchuť zákonické záslužnosti. Jen pohnutka vyjeví, jakému duchu kdo slouží.

Apoštol Pavel upozorňuje Galatské na určité aspekty ovoce Ducha, které by se měly projevit v jejich životě (Gal 5,22–23). Jakub nabádal čtenáře svého listu, aby pokušení a zkoušky snášeli radostně a trpělivě a aby se v jejich vzájemných vztazích projevovala láska. I sám Ježíš Kristus musel bojovat proti pokušením a snášel zkoušky. Jako jeho následovníci měli bychom statečně a radostně čelit žalu, nepříjemnostem a pokušením. Bůh nemá zálibu v utrpení svých dětí. Zkouškami je však připravuje pro svou korunu slávy (Mar 3,17).